

OM AZONOSÍTÓ:203577

Cím: 2330 Dunaharaszti Paál László utca 6.

Dunaharaszti
Kisharang
Református
Óvoda

A DUNAHARASZTI KISHARANG REFORMÁTUS
ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: Szentgyörgyiné Oláh Judit Anikó
Faragó Csaba

2021.

TARTALOMJEGYZÉK

RÉSZLET A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYÉBŐL /PREAMBULUM/ . 5

I.	BEVEZETŐ.....	6
1.	PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPJA:.....	6
2.	A MI ÓVODÁNK	6
3.	TÖRVÉNYI HÁTTÉR.....	8
4.	HELYZETKÉP	9
	Az óvoda története	9
	Az óvoda bemutatása.....	10
5.	KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	11
II.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	12
	Gyermekkép	12
	Óvodakép	13
	Munkatársi képünk	14
	Pedagógusképünk	14
	Dajka, pedagógiai asszisztens, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus képünk.....	15
	Együttműködés a szülőkkel.....	15
III.	AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI, SZELLEMISÉGE.....	16
	Nevelési alapelveink.....	16
	Az óvodai nevelésünk célja	17
	Keresztyén nevelésünk sajátos feladata	18
	Óvodánk szellemisége.....	19
	A tevékenység tartalma	19
	Gyermekáhítatok	20
	A bibliai történetek, hitéleti foglalkozás	20
	Imádságra nevelés.....	20
	Az óvodapedagógus feladatai:	21
	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:	21
IV.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	23
1.	EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA	23
	Befogadás.....	23
	Gondozás.....	24
	Étkezés	24
	Testápolás, tisztálkodás, személyi higiénára nevelés	25
	Öltözködés	25
	Mozgás	25

Az egészséges életmód szokásainak kialakítását szolgálja:.....	26
Egészségvédelem, edzés	26
Lelki egészségvédelem, mentálhigiéné az óvodában	27
Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:.....	27
Pihenés.....	28
Egészséges és biztonságos környezet kialakítása	28
Sérült és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	29
Megfelelő szakemberek bevonása.....	29
Az óvodapedagógus feladata	29
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	30
2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	31
Az óvodapedagógus feladata	32
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:	34
3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	35
Az anyanyelvi nevelés feladatai:	35
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	36
Az értelmi fejlesztés és nevelés	36
Az értelmi nevelés tartalma:	37
A fejlesztési tartalmak:.....	37
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:	37
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	38
1. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI.....	38
1.1 Tárgyi feltételek	40
1.2 Az óvoda működése	41
1.3. A gyermekcsoportok szervezésének elvei.....	42
1. 4. Az óvodai élet megszervezése.....	42
Szokás–szabályrendszer	44
A játékba integrált tanulás megszervezésének formái	45
2. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	46
2.1 A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése	46
2.2 Kapcsolat a fenntartóval	48
2.3 Kapcsolat a gyülekezettel.....	48
2.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával	48
2.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel	49
2.6. Külső szakmai kapcsolatok	50
2.7. Egészségügy	52

2.8. Belső kapcsolatok.....	52
VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	53
1. JÁTÉK	53
2. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	57
3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	59
4. MOZGÁS	62
5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	64
6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	67
7. MATEMATIKA TARTALMÚ TAPASZTALATSZERZÉS	68
8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	71
9. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	73
VII. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	76
VIII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	78
IX. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	80
X. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK (Nkt. 4. § 13.pont):	82
1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	82
1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	87
1.3 Kiemelten tehetséges gyermek.....	88
2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	89
XI. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	92
XII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	96
XIII. MEGEMLÉKEZÉSEK, ÜNNEPEK	98
XIV. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI.....	102
XV. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	105
1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK.....	106
XVI. FELHASZNÁLT IRODALOM	115
XVII. ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	116
ZÁRADÉK.....	122

RÉSZLET A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYÉBŐL /PREAMBULUM/

„A Magyarországi Református Egyház Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, Magyarország Alaptörvénye és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján – köznevelési intézményeket tart fenn. Működésük és a rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival. A református köznevelési intézményekben a nevelés és az oktatás – figyelemmel az állami (önkormányzati) intézmények követelményeire, továbbá a Kárpát-medencei magyar református oktatási intézmények autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra – Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik. A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A kereszteléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református köznevelési intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el. A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református köznevelési intézmények célja és feladata, hogy – tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni és továbbadni; – református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá, – nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje. Mindezek megvalósítása egyházunk oktatási intézményeinek évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.”¹

¹1995. ÉVI I. TÖRVÉNY A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYE (az 1998. évi I. törvény, a 2005. évi II. törvény és a végrehajtási utasítással, a 2013. évi V. törvény, a 2019. évi IV. törvény és a 2019. évi VIII. törvény módosításaival egységes szerkezetben)

I. BEVEZETŐ

„Sokféle szándék van az emberek szívében, de csak az Úr tervei valósulnak meg”²

(Példabeszédek 19, 21)

1. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPJA:

Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, a református keresztyén pedagógiai elvekkel és hagyományokkal kiegészítve, továbbá Magyarország Alaptörvényének értékeit figyelembe véve az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült.

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

2. A MI ÓVODÁNK

Az intézmény a fenntartó Dunaharaszti Református Egyházközség által biztosított költségvetés alapján önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkezik. A gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatait a székhelyen látja el. Gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül nem vállalhat.

Az intézmény egyházi felügyeleti szerve:

Dunamelléki Református Egyházkerület Tanügyi Hivatala (Címe: Budapest, 1092 Ráday u. 28.)

Az intézmény törvényességi ellenőrző szerve:

Pest Megyei Kormányhivatal

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik

Az intézmény neve: Dunaharaszti Kisharang Református Óvoda

Címe: 2330 Dunaharaszti Paál László utca 7259/22 Hrsz

Telefon/fax:

E-mail:

Az intézmény fenntartója: Dunaharaszti Református Egyházközség

Címe: 2330 Dunaharaszti Rákóczi Ferenc utca 21.

² Biblia

Alapító okirat száma, kelte:2020.05.20.

Alapításának éve: 2022

Működési engedély száma, kelte:

Engedélyező szerv neve:

Az intézmény OM-azonosítója:

A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

Óvodai nevelés

Szakágazati száma: 851020

Az Óvoda vezetője:

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekeképzés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodába felvehető gyermekek száma:150 fő

Gyermekcsoportok száma:6

A gyermekcsoportok összetétele: homogén és heterogén csoportok

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

- a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

a) egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő /tanulási, figyelem-, vagy magatartási zavar/

b) beszéd fogyatékos

d) hallássérült /nagyothalló/

A Program benyújtója: Dunaharaszti Református Egyházközség

3. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Az óvoda alapító okirata
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013.(VIII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, 1. melléklet
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

4. HELYZETKÉP

Az óvoda története

A Dunaharaszti Református Gyülekezet aktív, szolgáló tagjai között a 1990-es évektől kezdve vannak óvónők. Először az ő szívükben fogalmazódott meg a református óvoda alapításának gondolata. Akkor még elérhetetlen álomnak tűnt ez, de a mag elvetődött a mi szívünkbe is. Rá 10 évre, a Hétszínvirág Óvoda Táncsics utcából való elköltözésekor felvetődött az intézmény átvételének lehetősége. Ez időben közösségünk a templomépítés feladataival volt megterhelve, ezért – ha fájó szívvel is, de – nem tettünk lépéseket az óvodaalapításra.

A Bibliában azt olvassuk: “Mindennek megszabott ideje van, megvan az - Istentől elkészített - ideje minden dolognak az ég alatt.” (Prédikátor 3.1)³ Ezt tapasztaltuk meg az óvodaalapítással kapcsolatban is, hiszen 2018-ban a Magyarországi Református Egyház azután írta ki az óvodaépítésre a pályázatot, hogy gyülekezetünk felépítette templomát, és a környezetébe tartozó épületeit is korszerűsítette, így felszabadultunk erre a szolgálatra. Másrészt az elmúlt évtizedekben a gyülekezetünkbe járó és hitüket gyakorló óvónők száma csak tovább gyarapodott, s így megalapozott lehet az a reménységünk, hogy az új óvodánk nemcsak a nevében lesz református keresztyén óvoda, hanem a szellemiségében is. Harmadrészt pedig városunk növekvő lakossága is indokoltá tette a pályázatunk benyújtását. A magot, amit az Úr Isten a '90-es években a szívünkben elvetett, így keltette életre.

Gyülekezetünk presbitériuma gyülekezetünk tagjait bevonva igyekezett az új, református óvodánk nevét megtalálni, így a beérkezett javaslatokat mérlegelve a Kisharang elnevezés mellett döntött.

A harangoknak évszázadok óta szimbolikus jelentősége van a keresztyénség életében. A harangszó figyelmeztetett az időpontokra, a bajra, elsiratta a halottakat, s ugyanakkor alkalomról alkalomra kitartóan hívogatta a híveket a templomba, Jézus Krisztus lábai elé. Ez utóbbi jelentést szeretnénk hangsúlyozni az óvodánkban.

Jézus Krisztus azt mondja: “Engedjétek hozzám a kisgyermekeket” (Máté evangéliuma 19.14. vers). Ennek a felszólításnak szeretnénk eleget tenni. Azért imádkozunk, hogy a felépülő új intézményünk legyen olyan, mint egy kisharang, ami hűségesen Jézusra mutatva hívogatja a gyerekeket és családjaikat a Vele való élő közösségre.

SOLI DEO GLORIA! EGYEDÜL ISTENÉ LEGYEN A DICSŐSÉG!

Faragó Csaba református lelkipásztor

³ Biblia Prédikátor 3.1

Az óvoda bemutatása

Intézményünk Dunaharaszti város központjától délre, kertvárosi lakóterületek és egy közelmúltban bővített játszótérrel határolt részen, a Paál László utcában található, melynek fenntartója a Dunaharaszti Református Egyházközség. Az ingatlan környezete kertvárosias hangulatú lakóövezet, mely jól megközelíthető. Az épület újonnan épített és komplexen akadálymentesített, kivitelezésében is megfelel a legkorszerűbb környezetvédelmi elvárásoknak. A 6 csoportos óvoda két 3 csoportos egységre van bontva, és valamennyi csoportszoba tágas, kertre néző, fedett teraszos és kertkapcsolatos. A csoportszobák előtt tágas kert fogadja az óvodás gyermekeket, ahol kinti játékeszközök: csúszdák, mászóókák, homokozók, libikókák, padok és asztalok helyezkednek el. Az egész játszóudvart szellősen telepített fák díszítik, melyek a megfelelő árnyékolás biztosítását szolgálják. Az épületben található egy nagy tornaszoba, amely egy többcélú helyiséggel összenyitható, aulyszerű helyiséggé alakítható, így lehetőség van változatos óvodai rendezvények lebonyolítására. A kinti rendezvények megtartását a sövényekkel és lombos fákkal kerített, gyepes kertrész biztosítja.

Az óvodánk sajátos arculatát a keresztyén értékek, tevékenységközpontúság, valamint a környezettudatosság határozza meg. Intézményünk specifikuma a hitéleti nevelés, mely átfogja és meghatározza egész hatásrendszerünket. Óvodánk nevelőtestületének közössége szeretettel áll az Isten által rájuk bízott feladatok elvégzéséhez. Az óvodai nevelés keretében a családi nevelésre alapozva neveljük a gyerekeket Istentől kért bölcsességgel és krisztusi szeretettel.

Az óvoda kapui nyitva állnak mindenki előtt, aki elfogadja és tiszteletben tartja az óvodát átható keresztyén értékeket.

5. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”⁴

(Példabeszédek 22:6)

Óvodánk dolgozói törekszenek arra, hogy a rájuk bízott gyermekeket mint Isten ajándékát, a családi nevelést kiegészítve, a keresztyén értékrend szerint a hitbeli ismereteket átadva, nyugodt, biztonságos, szeretetteljes környezetben, a személyi és tárgyi feltételek biztosításával, szeretetben neveljék. Közösségünk tagjai imádsággal, igényes nevelő-oktató munkájukkal hozzájárulnak a magyar református hagyományok megismertetéséhez. Példamutató életükkel, minden megnyilvánulásukkal arra törekszenek, hogy megalapozzák azt, hogy a gyermekek öntudatos, magyar, Krisztust követő emberré váljanak. Figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemüket, és biztosítjuk számukra a harmonikus személyiségük kibontakoztatásához szükséges feltételeket. Ezáltal érzelmileg kiegyensúlyozott, társaihoz és a felnőttekhez szívesen közeledő, barátságos, szeretetet adni és kapni tudó, érdeklődő, a világra rácsodálkozó, felszabadult emberekké válhatnak. Azt valljuk, hogy minden gyermeknek joga van arra, hogy egyéniségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, egyformán magas színvonalú, szeretetteljes, előítélettől mentes nevelésben részesüljön, melyben nincs helye a hátrányos megkülönböztetésnek. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésénél útmutató számunkra Isten ígéje, miszerint:

„Mi erősek pedig tartozunk azzal, hogy az erőtlenek gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk.”⁵ (Róm. 15:1)

Elkötelezettek vagyunk a környezetvédelem és a fenntarthatóságra nevelés mellett, mert hitünk szerint a teremtett világ védelmét is feladatul kaptuk Istentől. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód és környezettudatos szemléletmód kialakítására. Biztosítjuk a gyermekek számára a tevékenységekbe ágyazott tapasztalatszerzéseket a világról.

⁴ Biblia Példabeszédek 22:6

⁵ Biblia Róm.:15:1

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.”⁶ (Márk. 10:14)

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A református óvoda felnőtt közössége a keresztyén életvitelhez hűen szolgálja Istent és neveli a rábizott gyermekeket. Érzelemgazdag, boldog gyermekek nevelésére törekszenek, akik fogékonyak a szépre, értékek tekintik saját egészségüket és az őket körülvevő természeti környezetet, azaz értékeket megbecsülő személyiségek, önállóak és kreatívak. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek legyenek nyitottak az őket körülvevő világra, képesek legyenek együttműködésre, egymás segítségére, különbséget tudjanak tenni jó és rossz, helyes és helytelen között. Büszkék legyenek saját képességeikre, egyéniségeikre, egészséges önbizalommal rendelkezzenek. Városunkhoz kötődjenek, rendelkezzenek a lokálpatrióta szemlélet alapjaival. A környezetükben jól tájékozódjanak, azt szeressék és óvják. Megfelelő önismerettel és önértékelő képességgel rendelkezzenek, legyenek érdeklődők, másokat elfogadók, befogadók és toleránsak a sajátos nevelési igényű és migráns gyermekek tekintetében. Legyenek képesek a szabadság és az értelmes fegyelem egyensúlyának normái között élni. Megfelelő szintű kommunikációval, pozitív személyiségjegyekkel bírjanak, képesek legyenek a csoportban való együttműködésre, a kooperatív, egymástól való tanulásra, a megszerzett tudást a gyakorlatban alkalmazni tudják. Segítjük őket annak érdekében, hogy nyitottak legyenek a tanulásra, az új befogadására, támogadjuk önálló próbálkozásait. Éljenek harmóniában és szeretetben Istennel, önmagukkal és környezetükkel. A hitre nevelés folyamata során alakuljon ki bennük Isten és Jézus felé nyitottság, elfogadás, hitbeli átszellemültség. Mindez nyilvánuljon meg a felnőttekhez való és kortárs kapcsolataikban is.

⁶ Biblia Márk. 10:4

Óvodakép

**„... ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű,
ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe!”⁷ (Fil 4:8)**

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Miközben az óvoda az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenységét végzi, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei. Mindent megteszünk azért, hogy óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, feltétel nélkül elfogadó, előítélet-mentes, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő és teremtő hely legyen. Segítő kezet nyújtunk a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében az egyenlő hozzáférés biztosításával, a biológiai és társadalmi sokféleség figyelembevételével. Nevelőmunkánk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi és a gyermeket megillető jogok, valamint emberi szükségletek tiszteletben tartásával. Tudjuk, hogy minden gyermeknek joga, hogy hitben és szeretetben, nyugodt és biztonságos légkörben nevelkedhessen. Az óvoda a kereszteléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el. Az Isten ajándékként kapott gyermekeket krisztusi úton járva, az Ő szeretetében, a családokkal szorosan együttműködve neveljük. Az intézmény a helyes életritmus kialakításával megteremti a feltételt a nyugodt, harmonikus személyiségfejlődésre, a helyes énkép, önértékelés, életvitel kialakítására. Óvodánk kiemelt értékeinek tekintjük a hitet, a szeretetet, a megbízhatóságot és a minőségi munkára való törekvést. A keresztyén szellemű nevelés az egész óvodai nevelés folyamatának szerves része, áthatja az egész óvodai légkört. Itt a mindennapi élet részeként szeretnénk együtt élni Isten Igéjével, a Biblia normáival, református hitünk lelkeségével, erkölcsével. Óvodánk emberszemlélete a Biblián és a református hitvalláson alapul, ebben gyökerezik. Ezt a református keresztyén értékrendet kívánjuk a gyerekeknek és a családoknak közvetíteni. A Szentírás az embert egységes egésznek tekinti, ebből következik, hogy felelősségünk a testi és lelki harmónia megteremtése.

⁷ Biblia Fil 4:8

„Ki-ki hivatása szerint forgolódjék a maga munkakörében, és tegye meg, amivel másoknak kötelesség szerint tartozik.”⁸

Munkatársi képünk

Az intézmény minden alkalmazottjának – tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik – figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését. Szeretnénk, ha minden munkatársunk belső indíttatásból szolgálna közöttünk, ezért lelki és szakmai életének fejlődése érdekében minden lehetséges alkalmat használjon fel. Intézményünk dolgozói hiteles életükkel tudják óvodánk keresztyén szellemiségét erősíteni, ezért azt várjuk, hogy a magukat keresztyénnek való munkatársainktól, hogy felekezeti hovatartozásuk szerint aktív gyülekezeti életet éljenek: vasárnaponként vegyenek részt az istentiszteleten és legyenek részesei a gyülekezet közösségének. Alapvető elvárás, hogy a munkatársak személyiségét és munkáját az együttműködési készség, szeretet és felelősség hassa át. A felnőttek egymás közötti kapcsolatának, beszédének, hangnemének – bármely munkaterületen is dolgozzanak – pozitív példaértékűnek kell lennie a gyermekek előtt.

Pedagógusképünk

A pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát. Törekedjenek a kollegális, testvéri kapcsolat kialakítására, melyet a kölcsönös bizalom, az egymás iránti szeretet és tisztelet, egymás elfogadása, megbecsülése, és a segítségnyújtás jellemez. Belső igényük legyen arra, hogy szakmailag fejlődjenek, rendszeresen képezzék tovább magukat és alkalmazkodjanak a változásokhoz. Szakmailag legyenek elhivatottak, igyekezzenek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai és szervezeti elvárásoknak. Legyenek a gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit élménygazdag tevékenységek biztosításával. Fontos szempont, hogy hitelesen tudják közvetíteni cselekedeteikkel, munkájukkal a keresztyén értékrendet. A pedagógusok támaszkodjanak a pedagógiai munkát segítő szakemberek (dajkák, pedagógiai asszisztensek, fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok, óvodapszichológus) munkájára!

⁸ A keresztyén vallás alapvonalai: Kálvin János

Dajka, pedagógiai asszisztens, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus képünk

A pedagógusokkal szorosan együttműködő, a gyermekeket szerető és tisztelő, keresztyén értékrendet közvetítő munkatársak, akik a gyermekek és felnőttek felé szeretetteljes, empátiás hozzáállást tanúsítanak. Készek a saját munkájukhoz kapcsolódó önképzésre, továbbképzésre.

Együttműködés a szülőkkel

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját, feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését, Pedagógiai Programját elfogadják, és azokon a gyülekezeti programokon, melyeken az óvodások is részt vesznek, megjelennek. Olyan szülői ideálunk van, aki szülői felelősségének teljes tudatában neveli gyermekét, képes a jó kapcsolat kialakítására és megtartására a gyermek nevelése érdekében, elvárásainknak megfelelően képes az együttműködésre és betartja a Házirend szabályait.

„Minden dolgokat szeretetben menjen végbe”⁹

(Kor. 16:14)

III. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI, SZELLEMISSÉGE

Nevelési alapelveink

Óvodánk programja az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, mely keresztyénségünkől fakadó alapelvekkel egészül ki. A református óvodában a keresztyén nevelési alapelvek a Biblia üzenetére épülnek, mely az élet minden kérdéséhez, így a gyermekeink neveléséhez is világos és határozott útmutatást ad. A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodáknak kiegészítő, esetleg hátránycsökkentő szerepük van. A nevelésben a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az alapelvek megvalósítása érdekében hangsúlyosnak tartjuk azt, hogy a gyermekeinket már az óvodába lépéskor szeretetteljes, derűs, biztonságot nyújtó, elfogadó légkör vegye körül. Ezzel a környezettel (személyi és tárgyi) biztosítjuk számukra a testi, a szociális és az értelmi képességeik egyéni és életkor-specifikus alakítását. Hitünk szerint minden egyes gyermek egyszeri, megismételhetetlen alkotása Istennek, ezért fontos az, hogy mindegyikük az őt megillető egyéni bánásmódban részesüljön. Munkánk alapja az Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat, mely az egyéniséget tiszteletben tartja, bizalomra épül, és a másságot (különbözőséget) tolerálja, az egyenlő bánásmódot, esélyegyenlőséget biztosítja. Törekszünk a különböző szociális, kulturális, esetleges nyelvi hátrányok ellensúlyozására. Nevelő munkánk meghatározó tevékenysége a játék, mint elemi pszichikus szükséglet. Az óvodai nevelés során biztosítjuk az óvodapedagógusok számára pedagógiai nézetüknek és széles körű módszertani szabadságuknak, önállóságuknak érvényesülését, támogatjuk innovatív pedagógiai törekvéseiket a törvényi keretek között.

⁹ Biblia kor. 16:4

Az óvodai nevelésünk célja

Céljainkat gyermekközpontú, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben kívánjuk megvalósítani. Ennek érdekében minden nevelőhatást úgy szervezünk, hogy az bizalmat, hitelességet és feltétel nélküli elfogadást jelentsen a gyermekek számára. A gyermekek egyediségének, képességeinek megismerése és az arra való építkezés képezi pedagógiánk alapját.

Célok:

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának, a hátrányok csökkentésének elősegítése differenciált fejlesztéssel, mindezt az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is)
- A hátrányok csökkentése, egyenlő esélyteremtés minden gyermek számára
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének segítése
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztésének biztosítása, fejlődésüknek segítése
- A környezetükben jól eligazodó, sokoldalú, boldog, harmonikus gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése
- A természet iránti pozitív érzelmi kötődés, a környezettudatos magatartás kibontakoztatása
- A családdal együttműködve, szeretetteljes légkörben, jó példával megalapozni a gyermekekben a református keresztyén hitre való nyitottságot.

Keresztyén nevelésünk sajátos feladata

„Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelsz!”

(5Móz 6:1-9.)¹⁰

Óvodai nevelésünk sajátossága Krisztus szeretetének, megértésének sugárzása. Ennek érdekében minden nevelőhatást úgy szervezünk, hogy az bizalmat, hitelességet és feltétel nélküli elfogadást jelentsen a gyermekek számára. Segítjük a gyermeket abban, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Munkánk során fokozott hangsúlyt kap a szabad játék, melynek során a gyermek megvalósítja önmagát. Ebből következően napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. Arra törekszünk, hogy gyermekeink az iskolai élet megkezdésére rendelkezzenek megfelelő kompetenciával, önismerettel, önértékelő képességgel, tudjanak önállóan gondolkodni, testi, lelki, szociális fejlettségük megfelelően az óvodáskor végére elérendő szintnek, a keresztyén erkölcs és hitbeli ismeretek birtokában a jó ügyért tenni képes emberekké váljanak.

¹⁰ Biblia 5Móz 6:1-9.

Óvodánk szellemisége

„...a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.”¹¹ (Róma: 10,17)

Református óvodánk specifikuma a hitéleti nevelés. Óvodánkban református szellemiségű nevelés folyik, tehát a hitéleti nevelés nem egy részterület, hanem átfogja, megalapozza, meghatározza egész hatásrendszerünket. Keresztyén erkölcsi értékeket közvetítünk a gyermekek felé: feltétel nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, lelkiismeretesség, a bűn elítélése. Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos színterei: keresztyén ünnepek ünneplése, csendes percek, napi áhítatok: gyermeki imádságok, vallásos énekek éneklése, bibliai történetekkel való ismerkedés, kapcsolat a templom és az óvoda között. A harmonikusan fejlődő személyiség kialakításán túl fontos a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is. Megfogalmazza a pontos, egyértelmű követelményeket, a békés együttéléshez szükséges szabályokat, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének egyensúlyát. Ennek a célnak, feladatnak a középpontjában a Biblia tanítása, Jézus Krisztus személye áll. A családok bevonására, megnyerésére törekszünk, és támaszkodunk az aktív hitéletet élő családokra, a gyülekezeti háttérre. Az evangélium kisugárzása eljut a családokig, így a gyermekek tolmácsolásán keresztül is épülhet, erősödhet az egész család.

A tevékenység tartalma

- Igehallgatás, csendes percek: bibliai történetek, mondatok (aranymondás). Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak együttléteinknek. A bibliai történetmondás, a csendes percek, áhítatok alkalmain az Isten dolgairól hallunk és arról beszélgetünk. A történetmondás a szóbeliségben hat. Meghatározó a beszélgetés körülménye, az a közeg, amiben elcsendesedünk, amiben Istenre figyelünk.¹²
- Gyermekbibliák forgatása (A Gyermekbibliák közül is csak az fogadható el, amelynek szövege hű a Szentíráshoz, s illusztrációja művészi színvonalú.)

¹¹ Biblia Róma. 10:17

¹²

- Imádság: kötött – a napirend tevékenységeihez kapcsolódva (napkezdés, étkezések, elalvás); az óvodapedagógus által mondott kötetlen; a gyermekek egyszerű, kötetlen imádságai
- Hitélethez kapcsolódó énekek hallgatása, megismerése
- Diavetítés, bibliai történetek DVD-ről
- Részvétel a gyülekezeti hitéletben (pl. ünnepek alkalmával, egyéb alkalmak)
- Heti egyszer, lelkész által tartott áhítat

Gyermekáhítatok

Az imádságok állnak a gyermekáhítatok középpontjában, mely az Istennel való kapcsolatfelvétel formája. A gyerekek számára legyen természetes, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek, elmondhatják kéréseiket, vágyaikat, bajaikat, köszönetüket, úgy Mennyei Atyánkhoz is, aki ugyanúgy figyel rájuk, bátran fordulhatnak. Az áhítathoz nyugodt légkör biztosítása elengedhetetlen. Az alkalmakhoz rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák azt az üzenetet, hogy most az Isten dolgairól fognak hallani, Hozzá szólhatnak. Lehetőség szerint tapintatosan mindenkit bele kell vonni, érezniük kell a gyermekeknek, hogy fontosok számunkra és Isten számára. A gyermekáhítatok alkalmi közösségápolást jelentenek Istennel és a keresztyén testvéri közösség építését szolgálják a csoportban, ezért célszerű, hogy a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkatársak is bekapcsolódjanak.

A bibliai történetek, hitéleti foglalkozás

A bibliai történetek elmondásának elsődleges célja ebben az életkorban, hogy Isten szeretetéről, Isten és ember kapcsolatáról történetek segítségével élményeket, tapasztalatokat szerezzenek a gyerekek. Az óvodáskor a legfogékonyabb időszak, amikor egész életre meghatározó lehet Isten szeretetének, közelségének élménye. A bibliai történet kiválasztása a gyermekek életkorának, ismereteinek, fejlettségi szintjének, a csoport aktuális állapotának, problémáinak, az ünnepi aktualitásoknak megfelelően történik.

A történet elmondásánál fontos szabály, hogy az a Szentírással összhangban legyen, dramatikus eszközök alkalmazásával, egyszerűen, átéléssel közvetítve. Feldolgozásánál szemléltető eszközöket használunk.

Imádságra nevelés

Az imádságnak lélekből kell fakadnia. Az imádságot tehát soha ne erőltessük, várjuk meg, amíg a gyermek szívéből jön. Meg kell szokni, hogy az imádság szent dolog, olyankor nem figyelünk másra (ne legyen zavaró körülmény), hisz ehhez elcsendesedésre, Istenre figyelő szívre van szükség. Fontos, hogy a gyerekek a felnőttektől is azt lássák, hogy imádságuk szívből jövő, hogy ők is kapcsolatban vannak Istennel. Fő feladatunk, hogy a gyermekeket megtanítsuk imádkozni. Ennek része, hogy megtanítsuk az imádkozás formáját, szokásrendszerét (kezünket összetesszük, fejet hajtunk, szemünket is becsukjuk – Isten iránti tiszteletünk jeléül és az odafigyelés segítésére)¹³. Arra is tanítsuk meg a gyerekeket, hogy Isten minden imádságra figyel, de soha ne feledkezzünk meg arról (pl. a kirándulásra kért jó idő, vagy betegségből való gyors gyógyulás), hogy nem mindig úgy hallgatja azt meg, ahogyan mi szeretnénk, de biztos, hogy mindig a javunkat akarja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Támazkodjon a spontán gyermeki érdeklődésre!
- Plántáljon el keresztyén erkölcsi tartalmakat, pl.: személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, türelem, segítőkészség!
- Törekedjen arra, hogy a bibliai történetek tartalmi, formai felépítése illeszkedjék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás)!
- Vegye figyelembe a történetek kiválasztásánál a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, csoportja aktuális problémáit, eredményeit és az ünnepek aktualitását!
- Adjon lehetőséget arra, hogy a történeteket dramatizálhassák, és rajzaikban, vizuális tevékenységükben, játékaikban élményeiket újra átélhessék!

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Alakuljon ki bennük egy szerető Isten képe, bizalommal legyenek felé!
- A gyermekek örömmel hallgassanak bibliai történeteket, néhányat maguk tudjanak elmondani!
- Ismerkedjenek meg kötött imádságokkal, ismerjék meg a szabad imádság lehetőségét, a tanult imádságokat önállóan mondják, váljon életük természetes részévé!
- Szívesen forgassák a Gyermekbibliát, lássanak teljes Bibliát!
- Ismerjenek református énekeket, egyéb lelki énekeket!

¹³ Kövér Sándorné dr. Papp Lászlóné Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés keretprogramja
Református Köznevelési És Közoktatási Intézet 1998

- Szívesen jöjjenek el a templomba, és tudják, hogyan kell ott megfelelően viselkedni!
- Ismerjenek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket!
- A megismert hitbeli és erkölcsi magatartásformákat próbálják életükben megvalósítani!
Jelenjenek meg viselkedésükben a „Lélek gyümölcsei: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás”!¹⁴

¹⁴ Biblia Gal 5,22-23

„Dicsőítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi!”

(1Kor: 6,20.)¹⁵

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA

Az egészséges életmód kialakítása, a testi fejlődés elősegítése, a fizikai állapot védelme, edzése óvodai nevelésünkben kiemelt jelentőséggel bír. Keresztyén szemléletünk alapján valljuk, hogy a harmonikus ember nem csupán a szervezet jó működését jelenti, hanem a kiegyensúlyozott lelkiállapotot is, amelyek egymással kölcsönösen és szorosan összefüggnek. A helyes életritmust a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában eltöltött idejének és szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki (lásd napirend).

Befogadás

Az óvodába lépés a kisgyermek számára – amennyiben otthonról érkeznek – az első átmenet a családból az intézményes nevelés keretei közé. Türelemmel, óvatos terelgetéssel kell kivárni azt az időt, amíg önszántukból fordulnak társaik felé.

Az óvodapedagógus kiegyensúlyozott, nyugodt magatartása, a lényéből áradó szeretet nyújt biztonságérzetet a gyermeknek, de tiszteletben tartja auráját, életterét. Ha szükséges, nem zárkózik el a testi közelségtől, az öleléstől, simogatástól, ringatástól.

A befogadást segítő tényezők:

- a beiratkozás előtti ismerkedés, tapasztalatszerzés,
- a szülő számára választási lehetőség a csoportok között,
- családok meghívása óvodai programokra,
- környezettanulmány és az anamnézis elkészítése céljából előzetesen egyeztetett időpontban családlátogatás,
- egyénre szabott befogadás a fokozatosság elvének érvényesülésével,
- az óvoda házirendjéről a szülőket írásban tájékoztatjuk,
- a befogadás időszakában mindkét óvodapedagógus és dajka jelen van,
- az érzelmi biztonság megteremtését igyekszünk elérni a kiegyensúlyozott, nyugodt légkör és a testi kontaktus biztosításával, ill. a szülők és az óvodapedagógusok megállapodásától

¹⁵ Biblia: 1.Kor. 6,20.

függően hozhatnak a gyermekek személyes holmit, ami biztonságot nyújt számukra az egész nap folyamán,

- a befogadás módszerének megválasztása a csoportos óvodapedagógus és a szülő közös megegyezésén alapul.

Gondozás

A szokás-, szabályrend kialakulása érdekében a gondozás során a felnőtt együtt tevékenykedik a gyermekkel, ennek következtében a szokás-, szabályrend pontosan alakul ki. A közös tevékenység közben meghitt, megértő viszony alakulhat ki a felnőtt és gyermek között. A gondozási tevékenység bensőséges gyermek – felnőtt kapcsolatot feltételez. A felnőtt mintát ad (szülő, óvodapedagógus, dajka, pedagógiai asszisztens), tanítja és gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, amelyek egy része az óvodai élet végére szükségletté válhat. A gondozás folyamatában is figyelembe kell venni a gyermek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét mind az óvodapedagógusnak, mind a gondozásban részt vevő többi munkatársnak, mivel a felnőtt a gondozás folyamatában is nevel, építi a gyermekekkel való kapcsolatát, segíti önállóságuk fejlődését. A gondozás az egész óvodai életet átszövi. A gondozást részletesebben minden óvodapedagógus a saját csoportnaplójában, a csoportja fejlettségi szintjének megfelelően tervezi meg.

Étkezés

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával kezeljék a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására! A gyermekek folyadékszükségletét az egész nap folyamán biztosítani kell. Az otthon kialakult helyes étkezési szokások épüljenek be a helyi szokásrendszerbe! A gyermekek fejlettségüknek megfelelően használják az evőeszközöket, és a felnőttek segítsék őket ezek rendszeres, helyes használatában! A gyermekeknek az óvodában napi háromszori étkezéssel biztosítjuk a kellő összetételű és elosztású tápanyagszükségletet. Nagy gondot fordítunk a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök napi fogyasztására, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. Az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerül sor. Fontos szempont az étkezések kulturált megszervezése, az étkezés közbeni helyes viselkedés. Az

esztétikára való odafigyelés elengedhetetlen. A terítő, az étkészlet, a szalvétatartó ízléses megválasztása, valamint a tálalás módja a szépérzék fejlesztésén túl az étvágyat is befolyásolja. Figyelembe vesszük az ízlés és étvágy tekintetében az egyéni különbségeket, esetleges ételallergiát. A folyadék az étkezések alkalmával és az egész nap során igény szerint rendelkezésre áll a gyermekeknek.

Testápolás, tisztálkodás, személyi higiénia nevelés

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A tisztálkodáshoz szükséges eszközök állandóan a gyermekek rendelkezésére állnak (körömkefe, fésű, fogkefe, fogkrém stb.). A gyermekek kezdetben a felnőtt segítségét igényelve, később egyre önállóbban végzik el az ehhez kapcsolódó teendőket. Az óvodai életszervezés lehetőséget biztosít, hogy a gyermekek egyéni szükségleteit a nap bármely szakaszában igényeiknek megfelelően végezzék. (fogmosás, hajápolás, orr tisztántartása, WC – használat).

Öltözködés

Fokozatosan kialakítjuk a helyes öltözködési szokásokat a szülők bevonásával. A gyermekek öltözete célszerű, az óvodai élettel összhangban legyen. A gyermekek komfortérzetének biztosítása érdekében nyitott, jól zárható, biztonságos cserecipőt, lehetőleg szellős, mozgást nem gátló váltóruhát kérünk, kényelmes szabadidőruhát javasolunk. Testneveléshez gumitalpú tornacipőt, váltózoknit, kényelmes, pamut tornafelszerelést tartunk szükségesnek. Szabadtéri programoknál a hőmérsékletnek megfelelő, réteges öltözködést részesítjük előnyben. Az önálló öltözködés elsajátítása után a ruhák esztétikus elhelyezésére is gondot fordítunk, figyelünk a hajtogatásra, polcra helyezésre.

Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. Elősegíti a harmonikus testi – lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megővését. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését, mozgásigényük kielégítését segítjük. Célunk a nagy- és a finommozgás fejlesztése, koordinált, esztétikus mozgás alakítása. Az óvodai élet nélkülözhetetlen elemének tartjuk a mindennapi szabad mozgást. Egész nap folyamán mind a csoportszobában, mind az udvaron biztosítjuk a gyermek spontán, önindította mozgásához szükséges eszközöket. Szervezett mozgásos

tevékenységekkel a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését végezzük. A napi gyakorisággal szervezett közös mozgás, valamint a séta és az éves szinten megrendezésre kerülő sportnap keretében fejlődik a gyermekek mozgáskészsége, állóképessége.

Testi épségük védelme és a baleset-megelőzés érdekében önmaguk és társaik megóvására neveljük a gyermekeket. Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik.

Az *integrált gyermekek* részére olyan lehetőségeket teremtünk, melyben ők is meg tudják mutatni erősségeiket, kiemelkedő képességeiket. A túlzott fizikai megterhelést kerüljük, a gyermek optimális terhelésére törekszünk.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítását szolgálja:

- a gyermekek egészségének védelme, óvása,
- az egészségtudat kialakítása,
- a higiénikus, egészséges környezet biztosítása,
- a tisztálkodás, testápolás fontosságának hangsúlyozása, szokásainak kialakítása,
- a rendszeres és szervezett mozgás,
- a helyes táplálkozási szokások kialakítása, az egészséges táplálkozás tudatosítása,
- zöldség, gyümölcs (napi szintű), tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a környezet védelméhez, megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása.

A napközben megbetegedő gyermek szüleit feltétlenül értesítjük. Megérkezésükig a gyermeket felnőtt felügyelettel a többiektől elkülönítjük.

Egészségvédelem, edzés

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Törekszünk arra, hogy minél hosszabb időn keresztül tartózkodjunk a szabad levegőn, ezáltal kihasználjuk a természet edző hatását (alkalmas időszakokban napfürdőzés, vízfürdőzés, mezítláb járás). Ezen túlmenően a gyermekek egészségének megóvása érdekében figyelünk a környezet rendszeres és higiénikus tisztántartására, folyamatos levegőcserére, a helyiségekben minél több zöld növény

elhelyezésére, megfelelő páratartalom biztosítására. Mindenkor figyelembe vesszük a gyermekek közötti egyéni különbségeket és egészségi állapotukat. Ennek ismeretében szervezzük az egyes évszakokban a különböző tevékenységeket. A baleset megelőzése érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük a játéktevékenységeket, ellenőrizzük, karban tartjuk a gyermekek játékeit, ezzel biztonságosabbá válik az óvodai élet és csökken a balesetveszély. Közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységeket szervezünk, részt veszünk a rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programokon. Beépítjük a mindennapokba a veszélyhelyzetek elkerülését segítő történeteket, valamint szituációs játékokat. Fokozottan figyelünk az intézmény veszélyforrásainak megszüntetésére, a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezésére. Egészséges és egészségre káros termékekről, az egészségkárosító szerek egészségügyi kockázatáról ismeretadó tájékoztatást nyújtunk a gyermekek életkorának megfelelően.

Lelki egészségvédelem, mentálhigiéné az óvodában

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

A lelki egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése
- a stresszhatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása
- szükség esetén esetszbeszélés kezdeményezése, pszichológus segítségének kérése

Célunk és feladatunk az esetleges veszélyeztető körülmények feltárása, megszüntetése, segítségnyújtás.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- személyi higiéné
- napi szintű gyümölcsfogyasztás
- az egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás

- a testi-lelki egészség fejlesztése,
- viselkedési függőségek megszüntetése
- a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- bántalmazás, erőszak megelőzése (közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában)
- együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkal szoros kapcsolattartás során felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- a gyermekek közötti agresszió minden formájának feloldása, szükség esetén a szülői fórumok kezdeményezése az adott témakörben
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Pihenés

A pihenés az óvodáskorú gyermekek napirendjében nagyon fontos szerepet kap. A zavartalan, nyugodt pihenés megszervezéséhez lefektetés előtt szellőztetünk és a zavaró ingereket megszüntetjük. Nyugodt, biztonságos, szeretetteljes légkört biztosítunk: a gyermekek csendesítése, megnyugtatása érdekében elalvás előtt énekelünk, mesét mondunk, segítségül hívjuk a simogatás, érintés varázsát.

Egészséges és biztonságos környezet kialakítása

Az udvar rendjének és tisztaságának fenntartásába a gyerekeket is bevonjuk, és ehhez számukra méreteikhez, testi adottságaikhoz megfelelő eszközöket biztosítunk. A környezetformálás az udvaron is az esztétikusság szem előtt tartásával történik. A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia). A gyermekekkel megismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat. A felnőttek is minden évben balesetvédelmi oktatásban részesülnek. Törekszünk arra, hogy megfelelően biztonságos, balesetmentes eszközöket, bútorokat, a tevékenységekhez nyugodt játszóhelyeket biztosítsunk a gyermekek számára.

Sérült és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülőkkel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat is ellássunk. Mindezeket egyénre szabottan, a gyermekek érdekeit a legmesszebb menőkig figyelembe véve tesszük.

Megfelelő szakemberek bevonása

A védőnővel, szakorvosokkal rendszeres kapcsolatot tartunk fenn, akik figyelemmel kísérik a gyermekek testi fejlődését, szülői beleegyezéssel érzékszerveik épségére irányuló vizsgálatokat végeznek (látás-, hallásvizsgálat). A beszéd- és ejtéshibás gyerekek szűrését és kezelését logopédus végzi.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe, az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A bántalmazás, erőszak megelőzése: Elhanyagolás (fizikai, érzelmi), gyermekbántalmazás (fizikai, érzelmi), amely veszélyt jelent egészségi állapotára. Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében: közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében

Az óvodapedagógus feladata

- a gyermekek egészségének védelme, testi fejlődésük elősegítése, természetes mozgásigényük kielégítése,
- megfelelő higiéniai szokások kialakítása a szülők, óvodapedagógusok és segítő szakemberek segítségével és közreműködésével,
- egészséges és biztonságos környezet, megfelelő óvodai életritmus kialakításával testi-szellemi fejlődésük segítése,
- a gyermekek saját és egymás testi épségének óvására, megóvására nevelése,
- környezettudatos magatartás kialakítása a környezetszennyezés megelőzésével, a környezet védelméhez, megóvásához és a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása,

- saját egészségük védelmére való nevelés (zsebkezdőhasználat, kézmosás evés előtt, közös használati tárgyak tisztántartása),
- a dajkával aktív, rendszeres együttműködés, a környezet tisztántartása és a fertőzések megelőzése érdekében,
- rendszeres védőnői kapcsolattartás a gyermekek higiénés ellenőrzése, a problémák megbeszélése érdekében (pl. érzékszervi, tartási rendellenességek),
- rendszeres testedzés, időjárásnak megfelelő öltözködés, kirándulás, óvodán kívüli programok szervezése minden évszakban,
- fokozatos fizikai megterhelés a nagymozgásos foglalkozásokon és kirándulásokon,
- családi életre való felkészítés (apa-, anyaszerep),
- a sajátos fejlődésű gyerekek beilleszkedésének segítése, konfliktuskezelésre nevelés,
- önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás (pl. teremrendezés)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- mindennapi szükségleteiket önállóan elégítik ki,
- a kívánt tevékenységi formákhoz pozitívan viszonyulnak,
- önmaguk kiszolgálásában aktívak,
- önállóan, az aktuális és az egyéni szükségleteknek megfelelően végzik a tisztálkodással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a pihenéssel kapcsolatos teendőiket, törekedve az egészségmegőrzésre, illetve a betegség megelőzésére, az ezekhez szükséges tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használják, óvják, helyére teszik,
- betartják a kulturált étkezés szabályait,
- az önkiszolgáló tevékenységek a készség szintjére fejlődnek, automatizálódnak,
- igénylik a rendszeres testmozgást,
- ismeretekkel rendelkeznek az egészséges életmóddal kapcsolatban,
- kialakul az önmaguk és környezetük iránti igényesség, törekednek a környezet megóvására, védelmére,
- edzettek, mozgásuk harmonikussá, összerendezetté válik,
- egészségükkel kapcsolatban képesek a mindennapi élet alternatívái közül az „egészségesebbet” választani,
- kialakul a testképük,
- képessé válnak saját erőforrásaik hatékonyabb mozgósítására,
- óvják, védik környezetüket.

2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

„A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.”

(2Tim 3,16)¹⁶

Célja: Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a környezetükben lévő keresztyén értékek megőrzésére, a szépre való rácsodálkozásokra, az öröm érzésének kifejezésére, segítségadásra, a különbözőség elfogadására, a felnőttekkel és a társakkal való pozitív, kiegyensúlyozott viszony kialakítására.

Az óvodás gyermek egyik meghatározó életkori sajátossága az érzelmi vezéreltség. A gyermek elsődleges és legfontosabb érzelmé a szeretet. Ezért alapvető feladat a szeretetteljes, biztonságot nyújtó, állandó értékrendű, kiegyensúlyozott légkör és az otthonos körülmények megteremtése. Az óvodapedagógus keresztyén beállítódása, érzelmi biztonságot nyújtó személyisége, állandó értékrendje példát mutat a gyermekek számára. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A felnőtt modell hatása, a tudatos szoktatás, az együttélés szabályainak megalapozása és következetes betartása a társas kapcsolatok alapja. A gyermek számára fontos a modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadása, természetessé tétele, tisztelete, sajátosságainak megismerése, kezelése, egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel. Nemcsak az óvodapedagógusnak, de az óvoda más dolgozóinak a kommunikációja, bánásmódja, viselkedése is modellértékű a gyermek számára. Nevelőmunkánk során törekszünk a szociális tanulásban rejlő lehetőségek kihasználására. A szocializáció biztosításának meghatározója a felnőttek, gyermekek viszonya egymáshoz. Ez a színtere a társadalmi érzékenység tudatos fejlesztésének is. Az óvoda, a csoport szokásrendje, jelképrendszere szintén az érzelmi nevelést szolgálja. Az érzelmi nevelés 3 fő területét – az erkölcsi, esztétikai, szociális érzelmeket – a

¹⁶ Biblia 2 Tim 3,16

gyermek a közös együttléttel, közös tevékenységek, közös élmények során tapasztalják meg. A közösségi nevelés kiemelt színtere a **JÁTÉK**, melynek során tudatosan alkalmazzuk a közösségfejlesztés változatos módszereit.

A keresztyén óvodában az óvónő hite, elhivatottsága semmivel sem pótolható kincs, érték. Az óvónő munkája egyben diakónia (szeregetszolgalat) is, mely Krisztus iránti hálából fakad. Reménységünk szerint ezt sugározzuk mind a gyerekek, mind a szülők felé. Célunk a gyermekeket Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit érzelmi többlettel, a korosztályuknak megfelelő ismeretek közvetítésével. Bibliai képpel élve, az óvónő a Pásztorhoz hasonlítható, aki vezet, védi és irányítja a rábízott gyerekek személyiségfejlődését.

Az óvodapedagógus feladata

- elengedhetetlen az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, állandó értékrendet adó, derűs, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- fontos megteremtünk azt, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék
- a gyermekek megismerése, képességeik, érzelmeik, kötődésük mindennapi cselekvéseik, játékaik és beszélgetések által történik, ezekre alapozva valósítjuk meg egyéni fejlesztésüket, esetleges szorongásuk feloldását
- fokozottan törekszünk arra, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- a gyermekek óvodába lépését az „anyával együtt történő befogadás” lehetőségével igyekszünk megkönnyíteni
- feladatunk a szocializáció szempontjából meghatározó, a közös élményeken alapuló helyzetek teremtése, tevékenységek gyakorlása
- közösségi kapcsolatokat erősítő módszereket alkalmazunk az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során (csoportszoba közös díszítése az aktuális témáknak, ünnepeknek, szimbólumoknak megfelelően), ezzel erősítjük a gyermekek csoporthoz való kötődését
- a szűkebb és tágabb környezet megismertetésével megteremtjük a hazaszeretet, a nemzeti identitástudat, valamint a szülőföldhöz, családhoz és a keresztyén kulturális értékekhez való kötődés alapjait
- hozzásegítjük őket, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére

- a közösségi együttélés alapvető normáinak (felelősségérzés, kötelességtudat, konfliktustűrő és -megoldó képesség) kialakítására törekszünk
- mindennapi mese, ének és tartalmas játék, amellyel lehetővé tesszük, hogy a gyermekek élményszerűen átélhessék azokat az erkölcsi érzelmeket, melyek szocializációjuk szempontjából elengedhetetlenek (segítőkézséget, együttérzést)
- közösségi hatások biztosítása által lehetővé válik, hogy a gyermekek éntudata megerősödjön, énképe a különböző sikeres próbálkozásokban és kapcsolatokban differenciálódjon
- jelentős szerepet tulajdonítunk óvodánkban a napi rendszerességgel ismétlődő csendes perceknek, bibliai történetmondásoknak, a közös ünnepvárásnak
- a családhoz, mint elsődleges szocializációs csoporthoz való kötődést közös programok szervezésével erősítjük
- a szabályok betartását a kiemelt figyelmet igénylő gyermektől is el kell várni, a magatartási zavarok és a feladathelyzetekből adódó kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében
- egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök alkalmazása
- a beilleszkedési, tanulási vagy magatartási nehézséggel küzdő, vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermeket képessé tenni, hogy felelősséget érezzen a magatartása iránt
- kiemelten fontos, hogy a szabályokról, a megerősítésről, a kifogásolható magatartásról a pedagógus szóban is megfogalmazza a véleményét
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelésében igénybe vesszük a szakemberek segítségét
- a gyermeket annak elfogadására, megértésére, tiszteletben tartására neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól
- feladatunk a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) alakítása, szokás- és normarendszerének megalapozása
- fontos a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az együttműködés a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel
- feladatunk az esélyteremtés a migráns gyermekek számára és a beilleszkedés támogatása

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- elfogadható módon nyilvánítja ki az érzelmeit,
- együttműködés, önálló tevékenykedés jellemzi,
- a gyermek igényévé vált a tevékenységekben való részvétel,
- tud alkalmazkodni a kialakított szokás-, szabályrendhez, társaihoz,
- konfliktushelyzetben társaival képes egyezkedni, követi a megoldást, kezdeményező,
- kialakul a közösség, társak iránti igényük,
- képesek betartani a közösségi élet szabályait, alkalmazkodnak a szokásokhoz,
- konfliktusaik megoldásával próbálkoznak, kompromisszumképesek,
- kialakulnak az önértékeléshez és az önkifejezéshez szükséges készségek, egészséges énképük,
- a választott tevékenységben kitartóak, a tevékenységet türelmesen befejezik,
- feladattudatuk kialakulóban van,
- szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek,
- felelősséget éreznek egymásért és a vállalt feladatokért, kialakul önfegyelmük,
- tudják érzelmeiket kifejezni szóban, cselekedetben,
- empátiás készségük megnyilvánul,
- társas kapcsolataik, a közösségben elfoglalt helyük kialakul, elfogadják a másikat, toleránsak.

3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

„Gyermekek szája által is építéd hatalmadat”

(Zsolt. 8:3)¹⁷

Az anyanyelvi nevelés kiemelt jelentőségű, áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek. Az óvodai nevelőtevékenység egészében jelenlévő és valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, melyben az óvodapedagógust, mint modellt, igényes nyelvhasználat jellemzi. A beszédképesség fejlesztése éppen az életkori sajátosságok miatt az óvodáskorban nagy jelentőséggel bír. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek közötti folyamatos információcsere, együttműködés biztosításával, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelői tevékenység egészében jelen van, kiemelt feladat.

Az anyanyelvi nevelés feladatai:

- kapcsolatteremtési vágyuk felkeltése,
- feltárjuk a gyermekek nyelvi fejlődésének családi hátterét, jellemzőit,
- a szép, tiszta, érthető beszéd kialakítása,
- a nyelvi identitás és alkotóképesség fejlesztése,
- a szókincs folyamatos bővítése,
- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése,
- igény felkeltése és fenntartása a verbális kommunikáció iránt,
- beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör kialakítása,
- az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés,
- a nyelvi készség fejlesztése, nyelvi képességeik fejlődésére szolgáló játékok, játékos tevékenységek alkalmazása,
- az ingerszegény környezetből érkező gyerekek differenciált fejlesztése,
- a tehetséges gyerekek számára lehetőségek teremtése,
- a nemzetiségekhez tartozó gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvének erre vonatkozó előírásainak szem előtt tartása.

¹⁷ Biblia Zsolt. 8.3

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni, belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak,
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre, ok-okozati összefüggések felismerésére, képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni, kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul.

Az értelmi fejlesztés és nevelés

A gyermekek életkorának megfelelő különböző tevékenységi formákkal, célnak megfelelő módszerek alkalmazásával, biztosításával teremtjük meg a szellemi fejlődés feltételeit. Az értelmi fejlesztés, nevelés célja a gyermekek értelmi képességeinek sokirányú fejlesztését célozza. Építünk a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, előzetes tudására, valamint a játék során szerzett spontán tapasztalataikra. Olyan ösztönző környezetet biztosítunk, mellyel kiemelten a képzelet és a kreativitás fejlődését segítjük elő. Főleg önkéntelen figyelmükre támaszkodva spontán és tervezett, szervezett tevékenységek által biztosítjuk a sok mozgást, cselekvést, a tárgyak, dolgok, jelenségek szemléletességét, azok sokoldalú érzékelését. Eközben fejlődnek az ismeretek rendszerezéséhez szükséges készségeik és képességeik: érzékelés, észlelés, emlékezés, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség (kreativitás). A változatos tevékenységeket az óvodán kívüli programokkal, élmények biztosításával színesítjük. A tapasztaltak szóbeli megfogalmazására készítetjük a gyermekeket, miközben gondolkodásukat tartalmilag és formailag is fejlesztjük. Célunk a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése. Megteremtjük az önálló tanuláshoz szükséges feltételeket, a véleményformálás és ítéletalkotás

lehetőségét. A gyermekek élményeit, tudását, tapasztalatait folyamatosan bővítjük az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Fontosnak tartjuk a problémamegoldó és kreatív gondolkodás fejlesztését. Az óvodás gyermek értelmi képességeinek fejlesztésekor építünk a siker utáni vágyára, az alkotás örömeire, a szocializációs helyzetekre, a tevékenységközpontúságra. A tehetséges, kiemelkedő képességű gyermekek esetében biztosítjuk számukra a továbbfejlődés lehetőségét. Az ingerszegény környezetből érkező gyerekek számára differenciált fejlesztést alkalmazunk. Fontos feladatunk annak segítése, hogy az óvodás gyermeket eljuttassuk a szándékos megtanulni akarás vágyáig.

Az értelmi nevelés tartalma:

Játék, munka, tevékenységekben megvalósuló tanulás, bibliai, keresztyén hitünkhöz kapcsolódó (életkornak megfelelően kialakított) ismeretanyag.

A fejlesztési tartalmak:

Verselés, mesélés; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; Mozgás; A külső világ tevékeny megismerése

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- különböző tevékenységek felkeltik érdeklődését,
- szűkebb és tágabb környezete iránt egyre nagyobb érdeklődést mutat,
- képes elemi következtetésekre, ok-okozati összefüggések felismerésére,
- a gyermek emlékezetének (vizuális, auditív, verbális) terjedelme mind rövid, mind hosszútávon nő,
- szándékos figyelme már 15-20 percig fennáll,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul,
- az eredmény sikerét és kudarcát is elismeri,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- képes gondolkodási műveletek (analízis-szintézis, általánosítás-konkretizálás, tb.) végzésére,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- figyelemátvitelre, figyelemmegosztásra is képes,
- fokozatosan kialakul a „totális érzékelő apparátus”,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul,
- törekszik tévedése kijavítására.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

„Mindennek megszabott ideje van”

(Prédikátor 3.1¹⁸)

1. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodapedagógus modell, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyerekekkel való foglalkozást óvodapedagógusok irányítják. A református óvodában az egész napot áthatja a keresztyén szellemiség. „A vallásos jelleg nem egy „plusz” az intézményben, hanem olyan alap, ami átjárja a hétköznapokat.”¹⁹ Az óvoda dolgozói egész személyiségükkel tükrözik a keresztyén hitet, ismerik a Szentírást és élő kapcsolatban állnak a Szentháromság Istennel. A bibliai integrációt közvetítik az óvodai élet mindennapjaiban, annak nevelési és tanulási folyamataiban.

Az óvodapedagógusok szakképesítésük mellett rendelkeznek katechéta vagy valláspedagógusi végzettséggel, vagy ennek megszerzésére törekszenek. Óvodánkban 12 fő óvodapedagógus és 6 fő óvodai dajka, 2 fő pedagógiai asszisztens összehangolt munkájával neveljük, gondozzuk a gyermekeket. A nevelő, oktató munkát közvetlenül segítő szakemberek, dolgozók, óvodatitkár, konyhai alkalmazott 1 fő, kertész az intézmény zavartalan és színvonalas működéséhez járulnak hozzá. Modellértékű az óvodai munkatársak bánásmódja. Toleranciával, empátikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekednek, összehangolt munkájukkal hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességéhez. Az óvodai nevelés változatos tevékenységformáinak felkínálásával, a felnőtt beszédpéldájával, a magyar nyelv értékeinek közvetítésével, a migráns gyermekek számára a beilleszkedés biztosítása fontos feladatunk. Egymás kultúrájának megismerése a befogadást, elfogadást erősíti. Az óvodapedagógusok munkáját gyermekcsoportonként egy-egy fő dajka segíti, a köztük meglévő harmónia és együttműködés, emberi viszonyulás mintaként áll a gyermekek előtt. A nevelőmunka, különösen a differenciált egyéni fejlesztés eredményes megvalósítását 2 fő pedagógiai asszisztens közreműködésével segítjük elő. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli az óvodapedagógusokkal

¹⁸ Biblia: Prédikátor 3.1

¹⁹ Csűrös András lelkes

együttműködve a hátrányok enyhítése, valamint a gyermekekben megmutatkozó tehetség kibontakoztatása érdekében. A pedagógusok elkötelezettek a folyamatos fejlődés iránt, ezért rendszeresen továbbképzéseken vesznek részt, és az ott elsajátított elméleti és gyakorlati tapasztalatokat beépítik a mindennapi nevelőmunkába. Az óvoda vezetője hitével, szakmai tudásával, magatartásával elősegíti a gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevő munkatársak, pedagógusok, dajkák és technikai alkalmazottak keresztyén világnézetének hiteles átadását a gyermekek és családjuk felé.

Munkakör	Fő	Végzettség
Óvodavezető	1	Főiskolai
Óvodapedagógus	12	Főiskolai
Óvodatitkár	1	Középfokú szakképzettség
Pedagógiai asszisztens	2	Érettségi / Pedagógiai és családsegítő munkatárs szakképzettség
Dajka	6	Óvodai dajka szakképzettség
Konyhás	1	Szaktanácsos szakképzettség
Karbantartó/kertész	1	Szaktanácsos szakképzett

A pedagógusok előmeneteli rendszerében elért fokozat szerint

Fokozat	Fő
Mester	
Pedagógus II	
Pedagógus I	
Gyakornok	

Az óvodapedagógusok szakvizsgás végzettségei

A végzettség megnevezése	Fő

A keresztyén köznevelési intézmény alkalmazottai Isten elhívott szolgálóinak tekintik magukat, akik tudatában vannak, hogy csupán eszközök Isten kezében.

1.1 Tárgyi feltételek

Intézményünk Dunaharaszti város központjától délre, kertvárosi lakóterületek és egy közelmúltban bővített, játszótérrel határolt részen, a Paál László utcában található, melynek fenntartója a Dunaharaszti Református Egyházközség. Az ingatlan környezete kertvárosias hangulatú lakóövezet, mely jól megközelíthető. Az épület újonnan épített és komplexen akadálymentesített, kivitelezésében is megfelel a legkorszerűbb környezetvédelmi elvárásoknak. Az óvodai életet hat gyermekcsoportra szervezzük, amely 3 csoportos egységre van bontva, és valamennyi csoportszoba tágas, kertre néző, fedett teraszos és kertkapcsolatos. A csoportszobák előtt tágas kert fogadja az óvodás gyermekeket, ahol kinti játékeszközök: csúszdák, mászóakák, homokozók, libikókák, padok és asztalok helyezkednek el. Az egész játszóudvart szellősen telepített fák díszítik, melyek a megfelelő árnyékolást is biztosítják. A kinti rendezvények megtartását a sövényekkel és lombos fákkal kerített, gyepes kertrész biztosítja. A gondozott udvaron a gyermekek játék- és mozgásigényét szabványos udvari játék- és sporteszköz elégíti ki. Az épületben található egy nagy tornaszoba, amely egy többcélú helyiséggel összenyitható, aulyszerű helyiséggé alakítható, így lehetőség van változatos óvodai rendezvények lebonyolítására. Parkosított udvarokban természetes anyagokból készült játékeszközök állnak a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda alapvető tárgyi feltételei, a berendezések, a neveléshez és tanuláshoz szükséges eszközök, játékok a törvényi szabályozásban meghatározottak alapján biztosítottak. A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete által előírt kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről tekintetében a neveléshez szükséges eszközökkel rendelkezünk, melyet jelen dokumentum mellékleteként csatolunk. Az óvodai csoportok díszítését úgy végezzük, hogy igazodjon a keresztyén szellemiséghez, az aktualitáshoz, legyen egyszerű és esztétikus. „A bibliai történetek, (példázatok) jobb megértését segítik a képek, diafilmek, képes gyermekbiblia és egyéb, ma már jól kiválasztható és beszerezhető anyagok. Nagyon fontos, hogy az anyag hiteles legyen, a tiszta Evangéliumot vigye közel a gyermekekhez, ne túlozzon, és ne kicsinyelje le ezt a szolgálatot.”²⁰

²⁰ A református óvodai nevelés keretprogramja

1.2 Az óvoda működése

Az óvoda működését az alapvető általános és szakmai dokumentumok biztosítják.

Alapvető működést szabályozó dokumentumaink:

- Alapító Okirat,
- Szervezeti és Működési Szabályzat,
- Házirend.

Alapvető szakmai dokumentumaink:

- Pedagógiai Program, mely tartalmazza az Integrációs Programot, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésére vonatkozó feladatokat is,
- csoportnapló,
- továbbképzési program és beiskolázási terv,
- intézményi éves munkaterv és beszámoló,
- gyermek fejlődését nyomon követő lapok.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják:

Dokumentáció megnevezése		Alkalom/nevelési év	Határidő	
Csoportnapló	Óvodai nevelés tervezése	1	09. 15.	
	Értékelése	2	01.31.	05.31.
	Befogadási terv	1	09.05.	
	Szervezési feladatok tervezése	havonta	folyamatos	
Gyermek fejlődését nyomon követő lapok		2	11.30.	05.31.
Tanulási és élményterv		1	09.15.	

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces, nagycsoport év végére akár 45 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A heti rend kialakítása az óvodapedagógus felelőssége és szabadsága, figyelembe véve a csoport igényeihez való rugalmas alkalmazkodást, valamint a többi csoporttal való együttműködés összhangját. A napirend kialakítása a gyermekek játékszabadságának és lehetőségeinek figyelembevételével az óvodapedagógus feladata, melyben alkalmazkodnia kell a csoportszervezés által adott lehetőségekhez

1.3. A gyermekcsoportok szervezésének elvei

A csoportok kialakításánál meghatározó tényező a beiratkozott gyermekek életkora, létszáma. Lehetőség szerint figyelembe vesszük a szülői igényeket, a testvérkapcsolatokat, a nemek arányát, a hátrányos helyzetű, valamint az SNI gyermekek számát.

Minden esetben arra törekszünk, hogy lehetőleg a gyermekekkel foglalkozó felnőttek állandóak maradjanak, valamint a gyermekek érdekei csorbát ne szenvedjenek.

1. 4. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez a rugalmas napirend biztosítja a feltételeket, melyet a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek jellemeznek. A napirend folyamatos játékidőt tesz lehetővé, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a hosszan tartó, gyakran napokon át folytatható játékhoz alkalmazkodva. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek, segítik a helyes életritmus kialakulását. A napirendből tükröződnek nevelési elképzeléseink is. Nevelésünk alapja a rendszeresség, de az ünnepeken vagy kirándulásokon ez rugalmasan változik. A rend nem csupán az időpontok betartását jelenti, mert természetesen módosulhat, hanem az együttlétre szánt idő és hely rendjét, annak minőségét, értve alatta a reggeli csendes perceket, áhítatokat, kezdeményezéseket, étkezéseket stb. A napirendben és a hetente ismétlődő hetirendben a csoportos óvodapedagógusok határozzák meg a gyermekek számára felkínált játék és egyéb tevékenység tartalmát. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. Naponta teremtünk lehetőséget mesélésre, verselésre, éneklésre, rajzolásra, festésre, környezetükkel való aktív ismerkedésre, a szervezett játékos mozgásra. Fontos a tevékenységek közötti

harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Hetente egy alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk a tornateremben vagy az udvaron. A különböző napirendi elfoglaltságok ideje rugalmasan kötött, az óvodában töltött idő és a tevékenységek sokfélesége miatt. A rendszerességgel szervezett délelőtti csendes percek az étkezések előtti és utáni, elalvás előtti rövid, kötött imádságok mondásának szokása az Istennel való beszélgetés, kapcsolat alakulását segítik. A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok váltakozása adja meg. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt. A játék és szervezett foglalkozás aránya a játék irányába tolódik el.

Napirend szeptember 1. – május 31.

6.30 -7.00	Játék, egyéb szabadon választott tevékenység az ügyeletes csoportban
7.00-12.00	Érkezés, gyermekek fogadása Játék, szabadon választott tevékenységek, képességfejlesztések, mindennapos frissítő torna Tízórai Párhuzamosan végezhető, differenciált, óvónő által tervezett tevékenységek, (vers-mese, ének-zene, énekes játékok, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatok, mozgás.) Áhítat /Csendes percek - hitéletre nevelés 10-25 perces együttlét Testápolási teendők, előkészületek a tízóraihoz, mindennapos frissítő torna Játék, egyéb tevékenységek a szabadban
12.00-13.00	Testápolási teendők, ebéd, mesehallgatás, pihenés
14.30-15.00	Folyamatos ébredés, testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez, uzsonna Játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni képességfejlesztések, hazabocsátás

17.00-17.30	Játék, egyéb szabadon választott tevékenység az összevont ügyeletes csoportban
-------------	--

Nyáron (júniustól augusztusig) az óvodai tevékenységek nyári napirend szerint zajlanak, melynek jellemzője a sokféle mozgásforma, kirándulás, szabadjáték, vízhez szoktatás, kreatív alkotó tevékenységek, művészeti tevékenységek biztosítása. A nyári időszakon belül az óvoda zárva tartásának idején felújítási, karbantartási munkát végeznek.

Napirend június 1. – augusztus 31.

6.30 – 7.30	Összevont gyülekezés, levegőzés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység
7.30.– 12.00	Levegőzés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység, folyamatos tízórai, öltözködés, játék a szabadban, séták, kirándulások, szabadon választott tevékenység
14.30- 15.00	Ébredés, testápolás, étkezés előkészítése, uzsonna
15.00 - 17.30	Játék, levegőzés, szabadon választott tevékenységek, hazamenetel

Szokás–szabályrendszer

A jól kidolgozott szokás-szabályrendszer biztonságérzetet ad gyermeknek és nevelőnek egyaránt. Erősíti a két nevelő közötti összhangot, egyező nevelőhatás megteremtését eredményezi. A szokás-szabályrendszer alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere. A szokás-szabályrendszer követi a napirendet.

Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek az

- egészséges életmód,
- a játék,
- a társas kapcsolatok,
- a tanulás területén szokásként, szabályként jelennek meg az óvodai életben

A játékba integrált tanulás megszervezésének formái

- *Kötött (testnevelés, séta, stb.)*
- *Kötetlen (A külső világ tevékeny megismerése; Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Verselés, mesélés; Szabad játékos mozgás (alkalomszerű minden nap)*

A megfelelően megválasztott szervezeti forma segíti a gyermek szabad alkotói tevékenységének kibontakozását és a motivált állapot fenntartását. Lehetséges a szervezés differenciáltan megvalósuló, a fejlettebbek részvételét feltétlenül előmozdítandó. Vegyes csoportban lehet differenciáltan „kötelező”, amelyben az 5-7 évesek részvételét kiemelten támogatjuk, szorgalmazzuk, a kisebbek később kapcsolódhatnak be a tevékenységbe, vagy korábban befejezhetik, de bevonásuk elengedhetetlen. A szervezés során nem fontos, hogy egy időben vegyen részt mindenki a tevékenységben, hanem lehet több kisebb csoportban is egymás után belépni a tevékenység folyamatába.

Verselés, mesélés	Mindennap legyen jelen (pl. alvás előtt) + legalább 1× hetente tervszerűen beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Mindennap legyen jelen (dalos játék, altatódal) +1×. hetente tervszerűen beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mindennap legyen jelen (pl. játékidőben) +1× hetente tervszerűen beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően
Mozgás	Frissítő torna, mozgáslehetőség +1× hetente tervszerűen, kötötten beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően.
A külső világ tevékeny megismerése	Mindennap legyen jelen játékidőben, +1× hetente tervszerűen, időnként kötötten beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Hitéleti tevékenység	Mindennapos áhítat + heti 1 hittan foglalkozás tervszerűen, kötötten beépítve a játékos tevékenységbe korcsoportonként az életkori sajátosságoknak megfelelően minden csoportban
Tehetséggondozás, külön foglalkozás délutáni időszak	Zenei, Mozgásos, Vizuális

2. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

2.1 A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése

Elvei

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt és azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve valósul meg.
- Ebben nagyon fontos folyamat a családok megismerése, elfogadása, az együttműködésben a konstruktív szemlélet.
- Kiemelten fontos a nyitottság, az óvodai életbe való betekintés lehetősége, az együttnevelés során az elvek minél teljesebb közelítése, a nehézségek őszinte feltárása és a közös megoldásra törekvés.

Tartalma

- A szülők, gyermekek, pedagógusok számára szervezett közös programok, tevékenységek, együttműködési lehetőségek, melynek során mintát adunk, érzelmi kötődést alakítunk ki.
- Szülői igények, vélemények megismerése, a pedagógiai célok és a gyakorlati munka bemutatása, tájékoztatás a szülőket érintő kérdésekről.
- Egyházi ünnepeken, szeretetvendégségünkön való részvétel, mely módot és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére.

Formái

- *Tájékoztató* – minden év első szülői értekezletén, amikor az új szülők tájékoztatást kapnak az óvoda programjáról, az óvodai nevelés működési rendszeréről
- *Egyéni beszélgetések a szülővel, gyermekkel* közösen (beiratkozás, ismerkedés az új gyermekekkel)
- *Óvodával óvodakezds előtt*, családlátogatás, anyás beszoktatás, játszódélután, ünnepi készülődések, növények ültetése, udvarrendezés)

- *Nyílt napok*, melyek során mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről (játék és tanulási tevékenységek megfigyelése)
- *Ünnepi rendezvények*, melyek a meghittség, összetartozás élményét adják (Karácsony, Adventi gyertyagyújtás, Anyák napja, Évzáró)
- *Kirándulások, sportnapok*, melyek a szülők közösségének alakulását is elősegítik (ügyességi sportjátékok az óvodában, külső helyszíneken, egész napos kirándulás a természetbe).
- *Közös áhitatok, gyülekezeti összejövetelek.*
- *Fogadóóra* keretében félévente tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről fogadóóra keretében a szülők. A pedagógusokkal megbeszélik a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti.
- *Csoportos szülői értekezleten* évente három alkalommal beszélnek meg a pedagógusok és szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését.
- *Napi kapcsolat:* Mivel óvodánk családias, ezért lehetőségünk van rá, hogy ha csak néhány szó erejéig is, de napi kapcsolatban lehetünk a szülőkkel.
- *A szülők közössége* véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját. Képviselőik útján véleményt fogalmaznak meg, javaslatot tesznek a nemzeti köznevelési törvényben nevesített esetekben, mely jogukról előzetesen tájékoztatást kapnak.
- *Speciális témájú* – év közben egy vagy több téma elemzése, megbeszélése.
- *A szülők közössége* évente véleményével segíti ezen kívül az óvodapedagógusok és az óvoda szakmai munkáját, valamint az óvodavezető irányító, kapcsolatépítő tevékenységét.
- *Játzóházak, alkotóházak:* Az ünnepkörhöz vagy aktuális nevelési problémákhoz kapcsolódva közös ajándékkészítés, vagy más építő jellegű tevékenység szervezése a délutáni órákban.

2.2 Kapcsolat a fenntartóval

Elvei

- Bizalom és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során.

Tartalma

- Rendszeres kapcsolattartás az óvoda működési feladatainak naprakész ellátása érdekében a Dunaharaszti Református Egyházközséggel.
- Az óvodavezető a fenntartó által meghatározott időszakonként beszámol az intézmény működésével, gazdálkodásával, pedagógiai, tanügyigazgatási, humán erőforrás helyzetével kapcsolatos helyzetről.
- A fenntartó egyházközségen kívül a működéssel összefüggő adatok és információk eljuttatása a Magyarországi Református Egyház Zsinata Oktatási Irodája felé.

Formái

- Személyes találkozók, igazgató tanácsulések, megbeszélések, vezetői értekezletek, konferenciák, szakmai rendezvényeken való részvétel, írásbeli beszámoló, e-mail és telefonos kapcsolat, kiadványok, publikációk.

2.3 Kapcsolat a gyülekezettel

Elvei

- Az óvoda nevelőközössége kezdeményező a kapcsolatépítésben, szem előtt tartják az óvoda missziós szerepét.

Tartalma

- Az óvoda elősegíti a gyermekek jelenlétét a gyülekezet életében, ami által a gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.
- A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát, segítik azt.

Formái

- Részvétel az istentiszteleteken, ünnepségeken, szeretetvendégségen, közös áhítatokon.

2.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával

Elvei

- A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamatjellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását.
- Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára.
- Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése.
- A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai, iskolai) környezettel.
- A gyermekek továbbhaladásának nyomon követése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre. Az iskolai beilleszkedésük tapasztalatait figyelembe vesszük nevelőmunkánk továbbfejlesztésében.

Formái

Óvodába készülő bölcsődések látogatása a gondozónővel, nyílt nap, nyílt hét az óvodában, iskolában, esetmegbeszélések, műhelymunkák, nagycsoportosok iskolalátogatása, részvételük egy játékos órán, közös rendezvények, iskolások kedveskedése énekkel, hangszeres zenével ünnepek alkalmával, pedagógusok szakmai megbeszélései, hospitálások, szülői értekezlet tartása a tanítók részvételével az iskolába készülő gyermekek szüleinek, előadások, kérdőíves felmérés.

2.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel

Elvei

Nyitottság, korrekt tájékoztatás, naprakész informáltság jellemzi a kapcsolatunkat a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem és intervenciós gyakorlat megvalósításában.

Tartalma

Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődésének, speciális fejlesztésének, valamint jogaik érvényesítése érdekében.

Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Pest Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Gyermekjóléti Szolgálat

Családsegítő Szolgálat

Gyámügyi Hivatal

Formái

Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

2.6. Külső szakmai kapcsolatok

Kapcsolat a Református Pedagógiai Intézettel

Elvei

A keresztyén értékrend szerinti magas színvonalú nevelés érdekében törekszünk a nevelőhatások egységesítésére, a református tartalmak erősítésére, a pedagógus hivatás megújítására.

Tartalma

A pedagógusok szakmai és mentálhigiénés támogatása a RPI által nyújtott szolgáltatások igénybevétele útján.

Formái

- Pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, határon túli óvodákkal történő kapcsolatalakítás támogatása, szakmai kiadványok, publikációk megjelentetése, pedagógiai adatbázisok igénybevétele, pedagógus minősítések és az országos pedagógiai, szakmai ellenőrzésekre való felkészülés és lebonyolítás segítése, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje.
- A vezető lehetőség szerint rendszeresen részt vesz az Országos Óvodavezetői Értekezleten
- **Református Egységes Módszertani és Gyógypedagógiai Intézettel**
Sajátos nevelési igényű és problémás gyermekek szűrését és szakellátását (fejlesztését) végzik. Ezen gyermekek nevelésében, fejlesztésében, fejlesztési lehetőségek feltárásában tanácsot adnak. Kérésünkre egyes esetekben konkrét segítséget nyújtanak.

– **Szaktanácsadókkal**

Kérjük segítségüket és szakmai támogatásukat.

Kapcsolat a magyar református óvodákkal

Elvei

A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése érdekében rendszeres szakmai együttműködésre, tapasztalatcserére, nyitottságra törekszünk más hazai református óvodákkal.

Tartalma

A pedagógiai gyakorlati tapasztalatok átadása.

Formái

Hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.
- A kapcsolatépítés során a hasznosítható tapasztalatok, módszerek és pedagógiai tartalmú információk átadása, valamint a környező országokban működő magyar református óvodák pedagógusainak keresztyén értékek mentén történő értékteremtése valósul meg.
- Lehetőség szerint a minden évben megrendezésre kerülő Református Óvodák Kárpát-medencei Szakmai Találkozóján való részvétel a nevelőtestület részéről.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

- József Attila Művelődési Központ
- Laffert kúria
- Budapest Bábszínház

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenképp felett álló érdekük érvényre jut,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés terén,

- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

A kapcsolatteremtésben és -fenntartásban (óvodai és óvodapedagógusi szinten) kezdeményező és elfogadó félként egyaránt megjelenünk, felhasználva az infokommunikációs eszközöket, online csatornákat. A gyermekek érdekében tudatosan és kezdeményezően működünk együtt partnereinkkel.

2.7. Egészségügy

Kapcsolat az egészségügyi dolgozókkal (gyermekorvos, fogorvos, védőnők, szakorvosok). Időszakos ellenőrzések, szűrések és előadások, fórumok alkalmával mind a gyermekek, mind a felnőttek lehetőséget kapnak egymás munkájának megismerésére.

2.8. Belső kapcsolatok

Munkaközösségek

A szakmai közösségek tevékenysége akkor eredményes, ha olyan műhelyekként képesek működni, amelyek elősegítik a kollégák szakmai fejlődését, lehetővé teszik egymás kölcsönös támogatását, a megerősítő visszajelzéseket, a problémák megoldásának közös keresését. Szakmai programjukat munkaterv alapján végzik, és a munkaközösség-vezető év végén beszámolási kötelezettséggel bír.

Formái:

Szakmai napok, nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, team munkák szervezése.

Team

A szakmai munkaközösségek mellett időszakosan valamilyen konkrét feladat elvégzésére alkalmi munkacsoportok (teamek) alakulnak. A munkacsoportokat egy ezzel megbízott vagy választott vezető irányítja, aki személyében felelősséggel tartozik a célfeladat színvonalas elvégzésért, ő koordinálja a csoport tagjainak közös tevékenységét, szervezi, elosztja a feladatokat. A többletfeladatok elosztásánál az óvodapedagógusok képzettségét, érdeklődését, egyéni adottságait, egyénenkénti leterheltségét vesszük figyelembe. Lehetőség szerint jól együttműködő, egymás munkáját jól kiegészítő óvodapedagógusi párokat alakítunk ki.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

„És örömet találj mindabban a jóban, amelyet át néked az Úr, a te Istened, és a te házadnépének.”²¹

(5 Móz.26:11.)

A pedagógus a tervezéskor és a megvalósításkor a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét figyelembe veszi. Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat. Ennek során alkalmazza a differenciálás elvét. A gyermeki tevékenységet, a cél(ok)nak megfelelően építi fel. Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására. A módszereket a tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak, valamint az egyén és a csoport fejlettségének megfelelően alkalmazza. Módszerhasználatában változatos és rugalmas. Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására. Az alkalmazott munkaformákkal, módszerekkel segíti a gyermek önértékelését, önellenőrzését. A tevékenységekhez a gyermekek egyéni érdeklődésének, életkorának, képességének megfelelő eszközöket biztosít. Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket célszerűen használja.

1. JÁTÉK

A *játék* a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Önként, szabadon választott tevékenység, amelyben nincs kényszer. A játék lényege az embernek az a képessége, hogy tükrözze a valóságot, és át is alakítsa azt. A játék által a gyermek hat környezetére, az őt körülvevő világra, közben változást idéz elő a valóságban, így a játék pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé válik. A játék – szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek életkorának megfelelő játékot játszik. Úgy játszik, ahogy életkora és fejlettsége meghatározza, úgy fejlődik, ahogy a játéka segíti ebben. Ahogy a gyermek növekszik, egyre jobban megérti mind önmagát, mind pedig az embereket és azt a környezetet, melyben él, és ezen keresztül játékának módja, tartalma, szintje változik. A játék a gyermek legalapvetőbb, legtermészetesebb, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb módszere. A játék a

²¹ Biblia: 5 Móz.26:11.

gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző, mintát nyújtó, segítő magatartásával, indirekt reakcióval éri el. Nagy felelőssége van tehát annak a felnőttnek, akihez a gyermek érzelmileg kötődik. Jelenléte segíti a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. Az óvoda felnőtt dolgozóinak keresztyén viselkedésmintája beépül a játékba, így a gyermekek gyakorolják a keresztyén erkölcs megnyilvánulásait: szeretet, megértés, alkalmazkodás, önzetlenség (udvariassági formák) stb.

A gyermekek egyéni megfigyelésére a szabad játéktevékenység kínálja a legmegfelelőbb alkalmat. Képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédkészségéről, érzelmi állapotáról, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A játék a gyermeki személyiség tükré, azonban játékanak megértéséhez, jogos következtetések levonásához ismernünk kell a család pillanatnyi helyzetét, körülményeit, a gyermek érzelmi állapotát és annak hátterét is.

Cél

- A gyermekek által szabadon kezdeményezett játék elősegítése.
- Élmények (egyéni és közös) átélésével a gyermekek ötleteinek szabad kibontakoztatása a közösségfejlesztés érdekében.
- Játékban rejlő tanulási lehetőségek tudatos kihasználása, tervezése folyamatos lehetőség biztosítása érdekében és szabadon választott, párhuzamosan végezhető tevékenységek gyakorlására, melyek fejlesztik személyiségüket.
- Olyan tevékeny, gazdag óvodai program szervezése, amely elősegíti a kisgyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítését, a keresztyén erkölcs jellemzőinek megalapozását és gyakorlását.
- A gyermekek szocializációjának elősegítése önmaga, társai és a környező valóság játékban történő megismerése által.
- Az óvodai nevelés folyamán a gyermekek érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyermekekké válásának elősegítése.
- Személyes törődéssel és tapintatos odafigyeléssel a csoportba integrált sajátos nevelési igényű gyermekek bevonása a játékba.

A játék feltételei

A játék legfontosabb meghatározója **MAGA A GYERMEK** és személyiségének érettségi szintje.

Szubjektív feltételei: a nevelő személyisége, a derűs, nyugodt légkör, az élmény, az élményszerzési lehetőség.

Objektív feltételei: a hely, az eszköz, az idő.

A feltételek megteremtésével válik változatosabbá, sokoldalúbbá, gazdagabbá a gyermek legfőbb tevékenysége. Alapul szolgálnak a barátságok erősítéséhez, a közös élmények szervezéséhez. A jól kialakított hely teret ad a sokoldalú mozgásra, az egyes játéktevékenységek elkülönítésére. A megfelelő feltételek biztosításával lehetővé válik, hogy a gyermekekben a felhalmozott feszültség levezetődjön, a gyermek az alkotókedvét kiélhesse, élményeit újrajátszhassa. A gyerek érezze magát biztonságban, legyen lehetősége bátran, kedvére tevékenykedni. A játék légkörének kiegyensúlyozottságát meghatározza a nevelő személyisége, magatartása, aki igény és szükség szerint együtt játszik a gyermekkel.

Feladat:

- A gyermek nyugalmanak, testi-lelki biztonságának megteremtése,
- Nyugodt légkör, elegendő idő, hely és megfelelő kommunikációs tér, szabad választás lehetőségnek biztosítása,
- A tartalmas játékhoz, elmélyült tevékenységekhez, az életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő szükséges eszközök folyamatos biztosítása,
- Közös élmények nyújtása, ezek feldolgozása a játék fejlesztése érdekében,
- Tudatos jelenlét, indirekt irányítás biztosítása,
- Modellnyújtás, követendő példa állítása,
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban,
- Társas kapcsolatok fejlesztése a játékon keresztül (alkalmazkodóképesség, együtt játszás, baráti kapcsolatok),
- A szabad játék túlsúlyának és folyamatosságának érvényesüléséhez szükséges feltételek biztosítása,
- Udvaron egyéb lehetőségek kihasználása mellett a mozgásos játékok kezdeményezése,
- A változatos tevékenykedéshez, fejlesztéshez szükséges lehetőségek kialakítása a csoportban és az udvaron,
- a gyermekek rendszeres megfigyelése, egyéni és csoportos fejlődésük nyomon követése a játékban,

- a rugalmas napirend, a gyermek pszichikus szükségleteihez igazodó, folyamatosságot biztosító életszervezés,
- a gyermek és szükségleteinek megismerése,
- a szabad játék és a játékba integrált tanulás sajátosságaira épülő képességfejlesztés tudatos alkalmazása,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztése,
- élménytervek készítése csoportonként,
- hiteles kommunikáció, érvek a szülőknek a szabad játék fontosságáról.

A játék sajátosságai:

- Önkéntes, szabadon választott tevékenység
- Személyiségfejlesztő
- Örömforrás
- „Komolyság”
- Feszültségoldó
- Játéktudat

Játékfajták:

- Gyakorló játék
- Szimbolikus szerepjáték
- Konstruáló játék
- Szabályjáték
- Barkácsolás
- Bábozás, dramatizálás, drámajáték

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- óvodáskor végére szívesen, önállóan kezdeményeznek játékot, megszervezik a tevékenységet,
- képesek együttműködni, szabályokat felállítani és betartani, megállapodást kötni és azokhoz, valamint egymáshoz alkalmazkodni,
- képesek kitartóan, elmélyülten játszani a maguk által alakított játékorientált környezetben,
- tartós társkapcsolatok alakulnak a gyermeki önkifejezés megvalósulása során,
- a kialakult konfliktusok megoldására ismernek megoldási módokat,

- tudnak önállóan, konszenzusos alapon szabályt tartva játszani,
- szívesen kezdeményeznek szabályjátékokat, önállóan is kitalálnak szabályokat.

2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A népi, a klasszikus és kortárs irodalmi művek tartalma hozzájárul a gyerekek világképének kialakulásához, a nemzeti kultúra alapjainak lerakásához, az erkölcsi és esztétikai értékek közvetítéséhez. Hatását tekintve gazdagítja, színesebbé teszi a gyerekek lelkivilágát, életkörülményeit. Az irodalmi nevelés tartalmát tekintve szorosan kapcsolódik a környezet jelenségeihez, a természethez és társadalomhoz, azok mindennapi eseményeihez. A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének egyik legfőbb segítője. A mese és a vers örömforrás, esztétikai és társas élmény. Nyelvi és gondolati szinten is nagy belső energiákat mozgósít. Az értékes népmesék biztosítják a gyermeki érdeklődés fenntartását a természeti és társadalmi környezet és önmaga iránt. A mese képi és konkrét formában - eseteként a bábozás, dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a megfelelő viselkedésformákat. Segíti a kulturális értékeket élvező, értékelő felnőtté válás, valamint a *keresztvény erkölcs motiválta cselekvések érzelmi megalapozását*. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezen ritmusok, mozdulatok és szavak egysége, érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak a gyermekeknek. Jelentősége túlmutat a gyermekkoron, krízishelyzetekben valódi lelki erőként, támaszként jelenik meg. Népünk bölcsességét kikristályosodott formában hordozó népmeséink szemléletes magyarázatot adnak a világ egészéről, az emberi természetről.

A fejlesztés tartalma:

- óvodába kerüléskor nyugtató, örömet adó, vigasztaló, altató, rövid mondókák, rigmusok
- kiszámolók, névcsúfolók, labdázó, párválasztó, csapatokban is hangoztatható tréfás mondókák
- szólások, közmondások, találós kérdések
- vidám, groteszk, humoros versek

- írók által megformált kisgyerekkori, állatokról szóló történetek
- mondókák, rövid mesék
- rövid irodalmi vagy valóságból merített történetek napi eseményekről, tevékenységekről
- népi eredetű mondókák, rigmusok az évszakok megfigyeléséről, jelenségekről, népi hagyományokról, tárgyakról, élőlényekről
- népmesék, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- párbeszédese játékká formálható irodalmi művek
- ünnepi, alkalmi művek
- tündérmesék egyszerűbb változatai

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

Célok

- a mese sajátos hatásrendszerével a valóság teljesebb megismerésének elősegítése,
- gazdagodjon verbális kifejezőképességük, belső képi világuk a gyönyörködtetésén és érzelmeiken keresztül,
- alakuljanak az irodalmi érték befogadásával kapcsolatos szokások.

Feladatok

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkör megteremtése, amelyben meghitt, személyes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel és élményt nyújt az alkotások képszerű, fantáziára ható bemutatásával,
- a mindennapi mesélés, verselés nyugalmas színterének, szertartásainak megteremtése,
- a gyermekek mindennapjaihoz, élményvilágához igazodó népmesék, versek, mondókák, kortárs irodalmi alkotások kiválasztása a klasszikus és modern írók, költők irodalmi alkotásaiból,
- a gyermekek számára az irodalmi élményeik újraalkotásához, bábozáshoz, dramatizáláshoz esztétikus, szimbolizált eszközök biztosítása,
- a gyermekek által kezdeményezett spontán lehetőségek kihasználása, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések megválaszolása,

- a gyermekek saját vers- és mesealkotásának ösztönzése, kombinálása egyéb tevékenységekkel,
- a pihenés előtti mesélés, verselés nyugalmának, meghittségének megteremtése,
- a saját mese, vers repertoár gazdagítása, az előadásmód folyamatos munkálása.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- az óvodapedagógus és gyermektársai történeteit a kialakult szokásoknak megfelelően végighallgatja,
- szívesen hallgat meséket, élettörténeteket,
- önálló verselésre, mesélésre, valamint saját vers- és mesealkotásra is vállalkozik,
- alkotó képzelete bábjátékában, dramatizálásában egyaránt megjelenik,
- kedveli a könyveket, rendeltetésszerűen használja,
- képes a verseket, meséket pontosan felidézni.

3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A gyermek mentálhigiénés nevelését, erősítését nagymértékben segítő és befolyásoló eszköz az ének-zenei nevelés. Már az óvodába lépés első perceitől segítik az érzelmi nevelést és a személyes kötődés kialakulását az ölbeli ringatók, simogatók, hőkögtető. Az egész óvodai élet folyamán a gyerekek személyiségfejlődésére pozitívan ható tényező az ének, a zene és az énekes játék. Az ének-zenei nevelés nem határolható el élesen a nevelés többi részétől, hiszen a felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés része a gyermek mindennapi tevékenységének. A zenei anyanyelv az óvodás korú gyerekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége. Magában hordozza a környezet hangjainak megfigyelését, az ölbeli játékokat, a népi gyermekdalokat. Az éneklés, az énekes játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az énekes népi gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A kisgyermek hallása, ritmusérzéke a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik. Néphagyományaink őrzése mellett a Kodály alkotta módszer folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az éneklésre, zenélésre vagy körjátékok játszására napközben bármikor adódhat lehetőség,

ezért az óvodapedagógus mindig készen áll egy-egy helyzet kihasználására. Támogatja, bátorítja a gyermekek próbálkozásait a maguk által kitalált, esetleg halandzsa szöveggel megformált alkotásokra. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a hitélethez, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint egyházi ünnepekhez fűződik.

A református óvodai nevelés óriási lehetősége, hogy a bibliai történetek megismertetésére a református zenei anyanyelvet is felhasználhatjuk. Fontos, hogy a református óvoda keresztyén szellemsége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. Ennek lehetősége az áhítatokon kívül az éneklésben rejlik.

Cél:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása,
- A gyermekek zenei ízlésének formálása,
- Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon, a felnőtt minta spontán utánzásával legyen örömforrás a közös éneklés, a közös játék, a zene és a gyermektánc,
- zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása,
- fejlődjön zenei ízlésük, mozgáskultúrájuk,
- alakuljon zenei képességük, kreativitásuk,
- magyar népzenei kultúránk sajátos ritmus- és dallamvilágának elültetése a gyermekekben.

Feladatok

- a népi játékaink, dalaink élményszerű közvetítése, zenei ízlésformálás és a zenei anyanyelv megalapozása (népzene, népdal, népszokások, népi hangszerek),
- a dallam, a ritmus és a mozgás szépségének, a közös éneklés örömének megéreztetése,
- a zenei alkotókedv felébresztése, támogatása,
- zenei képességek és készségek fejlesztése utánzás és játékos gyakorlás útján,
- igényes zenei kultúrát képviselő népi gyermekdalok, dalos játékok, mondókák, ölbeli játékok, népdalok, kortárs művészeti alkotások válogatása,
- önismeretük, önállóságuk, önfegyelmük fejlesztése az egyéni képességek megismerésével és a szerepvállalás segítségével,
- érzelmi, esztétikai élmények nyújtása az igényes zenehallgatással.

- az óvodapedagógus énekeljen gyakran a gyerekeknek olyan zsoltárokat, dicséreteket, amelyeket nem szán elsajátításra, de szövegüknél és dallamuknál fogva mégis magával ragadók.

Fontos, hogy a református óvodánk keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. Egy adott tevékenységi formához hozzákapcsolhatunk egy-egy éneket, és kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségét

- áhítatra hívó és áhítatból kivezető énekkel,
- imádság előtti és utáni énekkel,
- étkezés előtti és utáni énekkel,
- elalvás előtti énekkel,
- név- vagy születésnap megünneplése áldást kívánó énekkel.

A fejlesztés tartalma:

Zenei fejlesztésünk Kodály Zoltán útmutatásai alapján a Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épül.

magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játéka

- altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, höcöggetők, lovagoltatók, tapsoltatók, ültetgetők, jártatók, sétáltatók, táncoltatók, egy- és kétszemélyes játékok
- gyermektánc, körjátékok és dalaik,

magyar népszokások dalai, játéka

- táncos játékok: lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódós játékok, kapuzók,
- gyermekeknek írt műdalok,

igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások

vokális és hangszeres zene hallgatása:

- magyar népzenei alkotások, műdalok, kortárs művészeti alkotások, életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő komolyzenei darabok, alkalmi dalok,
- ismerkedés nemzetiségi, etnikai, migráns zenei kultúra értékeivel.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A zenei nevelés által gazdagodik a gyerekek értelmi, zenei, esztétikai világa.

- Szívesen, örömmel, gátlások nélkül énekelnek, használják az ütőhangszereket.
- Bátran vállalkoznak önálló éneklésre.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot.
- Szépen, harmonikusan járnak, mozognak együtt. A játékhoz tartozó mozgásokat és a játékos, táncos mozdulatokat a zene lüktetésének megfelelően, egyöntetűen, folyamatosan és esztétikusan végzik.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjára, képesek hallás után megkülönböztetni azokat.
- Figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Maguk is kitalálnak, alkotnak dallamokat, szövegeket, táncmozdulatokat. Képesek az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, dalok egyenletes lüktetését, ritmusát hangoztatni, különböző mozgásokkal, játékos utánzásokkal, tapssal, járással kifejezni.
- Felismerik a hallott dalok dinamika, hangerő és hangmagasság szerinti különbségeit.
- Az ismert dalokat felismerik dúdolásról, hangszerről jellegzetes részletei alapján.

4. MOZGÁS

Az egészséges életmód kialakításának szerves része a mozgás. Az óvodába kerülő gyermek számára éltető elem a mozgás, szervezetének szükséglete, fejlődésének mozgatója, jelzés testi-lelki állapotáról. A rendszeresen végzett mozgás az egészség megőrzésének, megóvásának egyik alapja. Óvodai nevelőmunkánk gyakorlatában rendszeresen jelen van a mindennapi testmozgás, melynek során törekszünk annak szabad levegőn való megvalósítására. A mozgásfejlesztés egy olyan folyamat, melynek során fokról fokra változik, tökéletesedik a gyerek személyisége, kialakulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások, fejlődnek a kondicionális képességek, formálódnak a pszichomotoros készségek, képességek. A mozgás, mint a gyermekek egyik fő tevékenységi formája a nagy mozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magában foglal. A mozgás nemcsak a tevékenységforma keretein belül valósul meg, hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik. Sokszínű és örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásformákat, játékokat kínálunk fel. A szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket kiegészítik az

óvodapedagógus által irányított mozgástevékenységek. Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére, mint pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, a tanulási képességek, kompetenciák kialakulása. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

A fejlesztés tartalma

- Mindennapos mozgás; kötelező testnevelés; szabadon választott mozgástevékenység

Mindennapos mozgás: Megalozozza azt az igényt, hogy minden nap rendszeresen mozogni jó. A mindennapos mozgás tartalmát a mozgásos játékokba beépített utánzó gyakorlatok, természetes mozgások alkotják. A mozgásanyagot a játék uralja, ám tartásjavító gyakorlatok, lábboltozatot erősítő gyakorlatok színesítik. Naponta 30-35 perc (az életkori sajátosságokat figyelembe véve) a csoportszobában vagy a tornateremben vagy az udvaron.

Kötelező testnevelés: Az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenység. A foglalkozásra jellemző a differenciált feladatadás, játékoság. A szervezés elsődleges szempontja a lehető legkevesebb várakozási idő. Heti egy alkalommal kötelező minden korcsoportban.

Szabadon választott mozgástevékenységek: A gyermekek a spontán megjelenő mozgásos tevékenységeket, az eszközök használatát egyéni szükségletük és képességük szerint gyakorolhatják a csoportszobában, udvaron és a tornateremben.

Célok

- Alakuljon ki a gyermekek játékos mozgáshoz való pozitív viszonya, szívesen, örömmel vegyenek részt a szabad és kötött tevékenységekben!
- Fejlődjenek testi képességeik, alakuljanak mozgásbeli jártasságaik, készségeik, képességeik!
- Fejlődjön önismeretük, önállóságuk, együttműködési képességük!

Feladatok

- változatos testmozgások beépítése az óvodai tevékenységekbe,
- a mozgáshoz való pozitív viszony megalapozása sikerélmény biztosításával, helyi adottságok kihasználásával,
- a mindennapi játékos egészségfejlesztő testmozgás megszervezése,

- mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészség alakítása spontán szabadjáték keretében, illetve irányított mozgástevékenység során,
- a nagymozgások fejlesztése (járás, futás, ugrás, mászás, kúszás, csúszás) változatos játékokban, körülmények között, kézi szerek és különböző tornaszerek alkalmazásával,
- a mozgás által az értelmi és testi képességek fejlesztése, testkép, testséma alakítása,
- a kitartás és a szabálytudat erősítése,
- a gyermekek ösztönzése képességeik kipróbálására,
- a baleseti lehetőségek kiküszöbölése, erre a gyermekek figyelmének ráirányítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Igénylik és szívesen végzik a mindennapi, játékos mozgást, kitartók benne.
- Szeressenek mozogni, legyenek kitartók a mozgásos játékokban!
- Tudnak néhány mozgásos játékot (futó-, fogó-, labdajáték) irányítás nélkül is játszani.
- Tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Önfegyelmük, figyelmük, önbizalmuk megerősödik, képesek a szabályok betartására.
- Testi képességeik életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlettek.
- Tudnak a mozgásos játékokban, feladatokban társaikhoz alkalmazkodni.

5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A gyermek ábrázoló tevékenysége a tárgyi világ cselekvő birtokbavételének, a vizuális nevelésnek egyik fontos területe. Az óvodás gyermek a környezetéből érő spontán vizuális ingerek és szervezett tapasztalatszerzési alkalmak hatására egyaránt fejlődik, személyisége gazdagodik. Az őt körülvevő világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindezeket újraalkotja, rendezi, magáévá teszi. Az ábrázolás alapvető szerepe, hogy a tárgyi világ feldolgozásában, megismerésében és újraalkotásában segítse a gyermeket. Hagynunk kell, hogy a „világot” lássa meg, fedezze fel, raktározza el képekben, jusson el a következő készítésig, majd segítsük, hogy mindezeket az ismereteket, tapasztalatokat rendszerezni tudja. A tevékenységben megtanulják észrevenni az Isten által teremtett természet szépségeit, az ember és a természet harmóniájának esztétikáját, az emberi alkotások értékét. Gyermekkorban az érzéki megismerés a főszerep, főként képekben fogja fel a világot a kisgyermek. Rendszerint hároméves kora körül rájön, hogy az így kialakult képzetek kivetíthetők. A környezet képi megismerése a személyiségfejlődés fontos eszköze, ezért úgy szervezzük az életterületet, hogy a vizuális élmények hatni tudjanak rájuk. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a

műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos szerepet kap mindennapjainkban. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, ahol előtérbe kerül a természet, a világ megismerésében a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezése, a tér, forma, szín egységében. Az óvodai oldott légkörben előtérbe kerül a gyermek alkotó-, befogadóképeségének, fantáziájának, kreatív gondolkodásának, az esztétikumra való érzékenységének alakítása. Az egész nap folyamán rendelkezésükre áll a lehetőség, hogy meg tudják formálni elképzeléseiket, próbálkozásokat tehetnek mindenféle érdekes anyag megmunkálásával, vágással, tépéssel, gyúrással, fűzéssel, ragasztással, nyomat hagyással stb. Lehetőségük nyílik a művészeti ágak megismerésére, kézműves technikák kipróbálására, kézműves sarkok kialakítására.

Az ábrázoló tevékenység legfőbb feltétele, hogy minél több alkalmat adjunk az élményszerzésre. Ez nem csupán abból áll, hogy kirándulni megyünk, bibliai történeteket mondunk, mesélünk, hanem főként abból, hogy figyelmüket ráirányítjuk a jelenségekre.

A közös játékkészítés lehetőséget ad arra, hogy megtapasztalják, mi rejlik az anyagokban, hogyan kel életre a rongy, a csuhé, kóré, hogyan lehet fonalból tarisznyát szőni, fonni, csomózni, száraz terményekből állatseregletet készíteni. Fontos, hogy sokféle anyagot biztosítsunk a gyermekek számára, pl. kréta, festék, agyag, papír, fonal, gyapjú, termény, fa, kő, homok, víz, az életkori sajátosságok figyelembevételével. Ábrázolási lehetőséget biztosítani kell a játékidőben, mely lehet gyermeki vagy óvodapedagógusi kezdeményezés, mint a játéktevékenység, éljen a mindennapokban! Az elkészült tárgyak, képek, kézimunkák játékszerként alkalmazhatók valamelyik ügyességi vagy szimbolikus játékban. Az eredményt nem minősítjük. Az elkészített munka érték, mellyel díszíthetjük a csoportszobát, valamint az öltözői falitáblát, hogy a szülők is gyönyörködhesseken benne.

A fejlesztés tartalma:

- építés
- plasztikai munkák
- képalakítás

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése az ábrázolótevékenységen keresztül,
- egyéni, differenciált fejlesztés,
- a gyermeki önkifejezés lehetőségeinek megteremtése, az alkotás igényének kialakítása,
- a gyermek megismertetése az eszközök használatával, különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka technikai alapelemeivel és eljárásaival,
- a nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget az ábrázoló tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron is,
- ismertessen meg a gyermekekkel különböző műalkotásokat, népművészeti elemeket, szokásokat, hagyományokat, nemzeti szimbólumokat,
- oldott légkörben fejlessze a gyermek kreativitását, vizuális alkotókészségét, esztétikai igényét,
- törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására!

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
- Az ábrázoló munkakeretekben bátran tevékenykedik, igénye van az alkotásra, önkifejezésre.
- Képpalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
- Téralakításban, építésben másokkal együttműködik.
- Kialakul a helyes ceruzafogás technikája.
- Igénye van a környezet esztétikai alakítására.
- Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Biztonsággal mozog a színek világában.
- Változatos eszközöket, technikákat használ.
- Képes az egyéni és közös munkára.
- Díszítő, tervező feladatot végez változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával.
- Felismeri a környezet és a műalkotások esztétikumát, képes az esztétikai élmények befogadására.
- Igénye van a környezet esztétikai alakítására.

- Tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.
- Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
- Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja.

6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

“Az Úr a föld s annak teljessége: a föld kerekége s annak lakosai”

(Zsoltárok 24:1)²²

A környezeti nevelésnek nincsenek időkeretei, egymástól mereven elhatárolódó szervezeti keretei – formái. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok – emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól – birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élményét a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, szülőföldhöz, a nemzeti és családi kultúra értékeihez, az emberi alkotásokhoz. Ezáltal eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni, megőrizni kell. A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvoda életét, a nevelés komplex folyamatát. Óvodánk a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyez a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. Az óvodai környezet alakítása folyamatos tevékenységet jelent. A gyerekek szívesen vesznek részt a csoportszoba, udvar, kert alakításában. „A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.”²³ A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyerekekben születésük pillanatától működik. A gyermeki megismerés alapja, az érzékelés, észlelés, a tapasztalás és cselekvés. A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el a környezet megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenység során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását.

²² Biblia Zsoltárok 24:1

²³ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

7. MATEMATIKA TARTALMÚ TAPASZTALATSZERZÉS

A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágból szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. A számfogalom megalapozására végezzenek becslési, mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. A gyerekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében (pl. építéssel, síkbeli alkotásokkal stb.), jussanak el a geometriai formák felismeréséig. A tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt fontos feltételét képezik a téri percepció kialakításának. Minden alkalmat meg kell ragadni a fejlesztésre más területeken is (pl.: testnevelés, rajzolás stb.), hogy a gyermek jól tájékozódjék a térben és a síkban ábrázolt világban. A nevelő folyamat akkor eredményes, ha a fejlesztés a gyermek egyéni fejlődéséhez alkalmazkodik. A képességek fejlesztése megnyilvánul a tapasztalásban, az emlékezésben, a megértésben, az ítélőkészségben és a konstruálásban. Ezek a személyiségformáló tényezők megalapozzák az iskolai matematikai tanulást.

Célja:

- A teremtett világ szépségének megláttatása, a gyermekek feladattudatának felébresztése, a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi és társadalmi környezet formai, térbeli, mennyiségi viszonyainak megismerése, megbecsülése és ápolása. Annak megláttatása a gyermekekkel, hogy amit Isten teremtett, az jó, mert ha ez sikerül, boldogabbak lehetünk.
- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása, a környezeti kultúra iránti igény megalapozása.
- A gyermek közvetlen környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggések megláttatása a helyi adottságok, lehetőségek feltárásával, felhasználásával.
- A környezettudatos magatartás formálása elsődleges, kiemelve az egyén és a társadalom kapcsolatát és felelősségét.
- A külső világ felfedezése során szerezzenek olyan tapasztalatokat, amelyek révén képessé válnak az életkoruknak megfelelő eligazodásra!
- A természet, az élet tisztelete, az élőlények iránti szeretet, kímélet kialakítása.
- Tapasztalatok szerzése a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól.
- Azoknak a magatartási formáknak, szokásoknak a kialakítása, amelyek a természeti, társadalmi környezet megóvásához és megbecsüléséhez szükségesek.
- Fogalmazzák meg a környezetről szerzett tapasztalataikat az adott beszédhelyzethez alkalmazkodva!

- Az emberek és a természet világával való ismerkedésünk során olyan információs és kommunikációs technikai eszközök használata – megfelelő mértékű használata –, melyek az óvodás korú gyermek életkori sajátosságainak megfelelnek.
- Az óvodapedagógus a munka felkészülő, tervező szakaszában használjon pl. CD-lejátszót, fényképezőgépet, internetet, laptopot, projektort!

Feladatok

- a folyamatos, cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen és tágabb természeti környezetről,
- a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira való építés, vagy olyan jellegű élményszerzés biztosítása az óvoda – óvónő által, mely lehetővé teszi a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok megláttatását, az azokban való tevékeny részvételt (városi szánkódomb látogatása, Hősök terének látogatása, Márton napi rendezvényekre való felkészülés, lakóhelyünk középületeinek megismerése, pl. szobrok megismertetése (Petőfi-szobor, Hősök szobra, március 15. megemlékezés),
- a környezet szépségének felfedeztetése, megóvására való nevelés (Duna parti séták),
- az ember alkotta mesterséges környezetben való eligazodás segítése, a környezetkultúra, környezettudatos megatartás alakítása,
- a környezet-, illetve természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására való tudatos figyelés (madarak védelme, madáretetés, szelektív hulladékgyűjtés),
- olyan hagyományok, néphagyományok, jeles Zöld napok beépítése az óvodai életbe, amely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét. /Takarítási világnap - szeptember 20., Állatok napja - október 4., Víz világnapja - március 22., Föld napja - április 22., Madarak és fák napja - május 10., Környezetvédelmi világnap - június 5./,
- olyan magatartás alakítása, melynek nyomán tudatosan a gyermekben az egészség, az emberi test védelme, a betegségek megelőzése (ismerkedés az orvos gyógyító munkájával, valamint a mentősök munkájának megismertetése az egészségét alkalmával, gyermekek részvétele az óvoda esztétikus környezetének (tisztántartás - gondozás) kialakításában. Továbbá ismerjék a gyógyszerek használatát, a baleset-megelőzést (közlekedés, víz, áram, tűz - látogatás a tűzoltóságra, Ovi-Zsaru program stb.),
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatása a környezet formai és mennyiségi viszonyainak felfedezésével, a megszerzett ismeretek, tapasztalatok

- tevékenységben való alkalmazásával (mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok felismerésének, az ítélőképesség, tér-, sík- és mennyiség szemlélet fejlődésének alakítása)
- annak felismertetése, hogy környezetünknek magunk is alakítói vagyunk (élősarok, teremdíszítés),
 - a gyermek önálló véleményalkotásának, valamint a döntési képesség fejlődésének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
 - a testséma és térpercepció fejlesztése,
 - az évszakok változásának érzékelésével az ünnepek, a népi megfigyelések, a készülődés örömeinek megéreztetése,
 - keresztyén értékeink szerint a teremtett világ szépségeinek felfedeztetése,
 - nemzeti kultúránk, hagyományaink játékba ágyazott felidézésével a hazaszeretetük, szülőföldhöz tartozásuk erősítése,
 - érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel (Márton-napi felvonulás, Szüreti felvonulás, Adventi ünnepség - Laffert kúria)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- pozitívan viszonyulnak az őket körülvevő természeti környezethez, óvják azt,
- az ember alkotta közvetlen környezetben képesek tájékozódni,
- családjukról, önmagukról, lakóhelyükről megbízható tudásuk van,
- az évszakok változását, a napszakokat ismerik, aktívan, örömmel vesznek részt a néphagyományhoz, hitélethez kapcsolódó ünnepeken,
- képesek ok-okozati összefüggések felismerésére, megfogalmazására,
- képesek cselekvéses úton különféle dolgok csoportosítására, ahhoz szempontok találására,
- tudnak számlálni, mennyiségeket, térbeli viszonyokat megkülönböztetni,
- a gyermek tudja személyi adatait,
- tud számlálni és számolni a tízes számkörben,
- megnevezi a térbeli irányokat, s annak megfelelően cselekszik,
- tisztában van a sík- és térbeli alakzatok tulajdonságaival, válogatás útján ezeket megkülönbözteti egymástól,
- problémás helyzetekben bátran, több megoldással próbálkozik,
- örömet okoz számára a felfedezés.

8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Keresztyén szellemiségű óvodánkban a munkatevékenységek végzésével célunk a szolgáló élet megalapozása. A gyermekek munka jellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének fontos terepe, az adott feladatvégzéshez szükséges tapasztalatok, készségek, attitűd alakításának fontos lehetősége. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. A szeretett felnőttel közösen végzett munkatevékenységek örömmel, büszkeséggel töltik el a gyermekeket, legtöbbször nem is az eredmény motiválja őket, hanem az együttes élmény. Óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Ide tartozik elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálás és az élethelyzetekben való közös együttműködés, a folyamatos megbízások rendszere, az önként vállalt naposi munka. Törekszünk arra, hogy a gyermekek sok mindent kipróbálhassanak, ami az életkori sajátosságaiknak megfelel.

A környezet rendbetételében, az udvar szépítésében, a babakonyha kitakarításában és számtalan más helyzetben felfedezik az esztétikumot, hatással van rájuk az erőfeszítés öröme.

Utánozzák a családban és az óvodában interiorizált mintát, valójában játszanak munkavégzés közben. Lehetőség nyílik mindezek közben a beszélgetésekre, megfigyelésre, szókincsük bővítésére, éneklésre, mondókázásra, mókázásra. Megbízuk a gyermekeket kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, élvezik, ha sikeresek (pl. üzenet továbbítása). Bevonjuk őket környezetük ápolásába, növények öntözésébe, seprésbe, tevékenységek utáni asztaltörlésbe, kisállatok gondozásába (pl. madáretetés).

Munkajellegű tevékenységek:

- Önkiszolgálás: a gyermek saját személye körüli munka
- Testápolás: tisztasági igényük kialakul
- Öltözködés: Rendezett külső, ruházat rendje, sorrendje.
- Étkezés: A kulturált étkezési szokások alakítása történik.
- Környezet rendje: Csoportszobában – udvaron a játék befejezése után a játékeszközök helyrerakása, öltözőkben a ruha, cipő helyére tevése
- Naposi munka: a közösségért vállalást, a feladattudatot feltételezi, figyelemösszpontosítást igényel. Megtanulják a terítés, tálalás módját, az étkezéssel kapcsolatos teendőket - életkoruknak megfelelő fokozatos bővítéssel. A kiválasztás rendje a csoport elfogadott szabályai szerint.

- Élősarok gondozása: a szűk környezeti világgal ismerkednek. Megismerik a növények fejlődését, védelmét, munkájuk eredményét megbecsülik.
- Alkalmoszerű munka: a megbízatások teljesítésével önállóságuk, viselkedésük kialakul.

Célok

- Legyen a munkatevékenység pozitív élmény, sikerélmény forrása,
- alakuljanak ki cselekvő tapasztalás útján a munkavégzéshez szükséges szokások, attitűd, jártasságok és készségek,
- segítse elő a közösséghez, környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, annak megóvását, védelmét,
- legyenek képesek saját és mások munkájának megbecsülésére, elismerésére!

Feladatok

- feltételek megteremtése (szeretetteljes, nyugodt, derűs légkör, megfelelő eszköz, hely és elegendő idő),
- a sokoldalú, cselekvő tapasztalatszerzést elősegítő munkaalkalmak feltételeinek megteremtése,
- az önálló munkavégzés lehetőségeinek biztosítása,
- önállóság, felelősségérzet, kitartás, alkalmazkodó-, együttműködő készség fejlesztése,
- a munka eszközeinek, azok használatának, a munkavégzés legcélszerűbb fogásainak megismertetése, gyakorlása,
- a balesetvédelmi, higiéniai szabályok megismertetése, betartása, betartatása,
- a környezet esztétikumának, rendezettségének átéreztetése, ezzel kapcsolatos komfortérzetük formálása,
- környezettudatos magatartásra, környezetvédelemre nevelés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- az önkiszolgálást természetes teendőként látják el,
- kialakulnak a környezetük rendben tartásával, óvásával, védelmével kapcsolatos szokások,
- önállóságra törekszenek, önként, szívesen vállalnak feladatokat,
- képesek a munkavégzés során együttműködni, alkalmazkodni,
- megjelenik a felelősségtudat, kitartás, társ önzetlen segítése,
- ismerik a munkaeszközök használatának módját, a legcélszerűbb munkafogásokat,

- kialakulnak a tevékenység által megkívánt baleset-megelőző szokások, vigyáznak saját és egymás testi épségére,
- érzik, tudják, hogy tevékenységüknek hatása van környezetükre,
- értékelik és megbecsülik önmaguk és mások munkáját,
- szívesen vesznek részt munka jellegű tevékenységben.

9. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogató, egyrészt utánzások, spontán, másrészt sajátosan szervezett tevékenység. Elsődleges célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése.

A tanulási folyamat jelentős részben utánzások, spontán, másrészt sajátosan szervezett tevékenység. Elsődleges célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes környezetben, elsősorban a szabad játékokban és az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéb tevékenységi formákban valósul meg. A tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanulóhoz, segít kiküszöbölni a tanulásban a kudarcot, ami a tanulóhoz, iskolához való viszony alakítása szempontjából fontos.

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, ezért a tanulást is komplex módon valósítjuk meg. A témák kiválasztásánál elsődleges szempont a gyerekek érdeklődése, előzetes tapasztalatuk, tudásuk. A tevékenységeket problémacentráltság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi. Arra van szükség, hogy maguk fedezzék fel a „csodákat” környezetük valóságából, mert erre éreznek belső késztetést. A játék magával hozza a problémákat, az új élethelyzeteket. Ezek megismerését és megoldását tapasztalataik, emlékképeik, gondolkodásuk, nemegyszer fantáziájuk segíti, eközben tanulnak is. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti. A gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik elemzéséből kiindulva segítjük tovább a megismerési folyamatot és az egyéni fejlődésüket.

A családokkal való együttműködésnek, a tanulási folyamatban való esetenkénti részvételüknek és a folyamatos visszacsatolásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk (pl. érdekes hobbik, népszokások, mesterségek bemutatása, művészeti előadások).

A fejlesztés tartalma: Játék, Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Mozgás, A külső világ tevékeny megismerése, Munka

Célok

- Fejlődjenek a spontán és a későbbi tudatos tanulást segítő képességeik,
- alakuljon az önálló tapasztalatszerzéshez, problémamegoldáshoz, tanuláshoz fűződő pozitív viszonyuk,
- erősödjön az önálló cselekvés és feladatvégzés iránti kompetenciakészítésük a sikerélményeik által!

Feladatok

- a szervezett és spontán tanuláshoz szükséges támogató környezet megteremtése - pl. élményt nyújtó játék és egyéb tevékenységek közötti váltás lehetősége, gazdag tárgyi környezet, változatos helyszín, a tanulást segítők köre,
- a különböző képességek fejlesztéséhez a minden érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének megteremtése, a kreatív megközelítésre inspirálás,
- azon feltételek biztosítása, melyek révén a tanulási tevékenységet a gyermekek örömmel és önként vállalják fel,
- a szociális tanulás lehetőségeinek megteremtése,
- a gyermekek tanulási tevékenységének személyre szabott, pozitív értékeléssel történő segítése.
- az önálló tapasztalatszerzés és megismerés igényének felkeltése és fenntartása, ennek érdekében az IKT-eszközök indokolt használata,
- a tanulási, magatartási problémákkal küzdő gyermekek számára megfelelő szakmai segítség nyújtása,
- az ingerszegény környezetből érkező gyerekek differenciált fejlesztése,
- a tehetséges gyermekek számára továbbfejlődési lehetőség biztosítása,
- a gyermek saját képességeinek, értékeinek felismertetése, pozitív énkép kialakítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- örömmel és önként vesznek részt a tanulási tevékenységben,
- képesek elmélyülten, kitartóan játszani, tevékenykedni,
- kreatív ötleteik vannak a problémamegoldásban,
- képesek a társaikkal és felnőttekkel való együttműködésre,

- képesek rövid ideig tartó szándékos figyelemre,
- alakulóban van türelmük, önfegyelmük.

VII. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség- és környezeti nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.

- Mintakövetés által, biztonságot, egészséges életfeltételeket, személyiségfejlesztő tevékenységeket és napirendet biztosító közegben valósul meg.
- A gyermekek egyéni különbözőségét tiszteletben tartó, személyre szóló gondoskodást, nevelést jelent, melynek **tevékenységformái:**
 - ~ a szabad játék,
 - ~ az egészséges életmódot alakító cselekvések gyakorlása,
 - ~ mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek,
 - ~ a környezettel harmóniát teremtő spontán tapasztalások.
- Az óvoda gyermekekkel érzelmvilágukhoz közelálló formában, kutató, felfedező, gyönyörködő szemlélettel közelítünk a természeti környezethez, növényekhez és állatokhoz, ami érzelmi kötődést teremt, természetessé válik számukra azok védelme és tisztelete.
- Az óvoda építészeti, tárgyi kialakítása, működése környezettudatosságot tükröz, kiemelt figyelmet kap az anyagok újrahasznosítási lehetősége, takarékos felhasználása, a környező élővilág és épített környezet védelme, a használati tárgyak, eszközök minősége és biztonságossága.
- A másság elfogadása természetes módon valósul meg nevelési rendszerünkben, erre neveljük gyermekeinket. Az óvoda elfogadó, bátorító miliójével pozitív életszemléletet közvetítünk, ahol természetes a fejlődésbe vetett hit csakúgy, mint a személyes tulajdonságok értékének elismerése.
- Valljuk, hogy a gyermekek pozitív énképének, önismeretének alakításával a világra nyitott, öntevékeny, önmagáért és a közösségért felelősséget vállaló gyermekeket nevelünk.
- A gyermekek testi épsége, egészségük megőrzése valamennyi óvodai dolgozó cselekedeteit, magatartását, attitűdjét meghatározza. A gyermekek érthető formában, játékosan, rendszeresen gyakorolhatják a veszélyhelyzetek elkerülését és az egészségmegőrző tevékenységeket (pl. tisztálkodás, orrfújás, egészséges ételek fogyasztása, testápolás, pihenés, mozgásos tevékenységek).

A szülők számára egészségmegőrző, környezetvédő programok, rendezvények, előadások, nyílt napok formájában közvetítjük mindezen elveket és tartalmakat.

VIII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, az okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.
- A pedagógusok módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások, konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést helyezük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A beóvodázási programért felelős személy vagy team kijelölése.
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján esetmegbeszélések.
- Anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.

- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
 - gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása),
 - védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beiratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás),
 - szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
 - civil szervezetek (a gyermekek óvodai beiratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés).
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség-zavarok kialakulásának megelőzése).
- Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (esetleg DIFER mérés 5 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok).
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében.

IX. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Hátrányos helyzetű gyermekeknek tekintjük azokat, akiknek alapvető szükségletkielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat elsősorban szociális, kulturális téren. Amennyiben a szükséges hátrányok halmozódnak, és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.

A szociális hátrány kialakulásához vezető tényezők:

- a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje,
- alacsony jövedelmi, fogyasztási szint,
- rossz lakáskörülmények,
- különböző jellegű szociális tényezők gátolnak a gyermek adottságaikhoz mért fejlődésében,
- csonka családban felnövő gyermekek (elvált szülők, árva, félárva gyermekek)
- tartós betegség miatt hátrányos helyzetű gyermekek. Következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége,
- a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény),
- munkanélküli szülők gyermekei,
- dislexia, disgráfia, figyelemzavar, átmenetileg hátrányos helyzetűek
- áttelepült, beköltözött (új) gyermekek.

Célok

- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről,
- egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

A szociális hátrány enyhítésének lehetőségei, enyhítését segítő tevékenységek

- Helyzetfelmérés után a tevékenység céljának, éves ütemtervének, valamint a lehetőségek számbavételével a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák megtervezése,
- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítása a gyermekkel a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt

- szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- a konkrét tervezést félévente meg kell ismételni az egyéni fejlesztési/fejlődési napló alapján,
 - rövidebb, hosszabb ideig tartó támogatásuk, anyagi segélyezésük, lehetőség szerinti társadalmi integrációjuk,
 - népmeséink, bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül erkölcsi érzelmek és magatartás orientálása,
 - különböző programok szervezése, amely elősegíti a hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedését, folyamatos fejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását,
 - tartós, szakemberekkel való együttműködés, általuk nyújtott támogatás igénybevétele,
 - népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,
 - differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása,
 - környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében (ld. „Óvodai élet tevékenységformái” fejezetben),
 - a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
 - tehetségazonosítás és fejlesztés a művészetek eszközével,
 - tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
 - beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
 - tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projekt módszer),
 - fejlesztést segítő eszközök beszerzése,
 - pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
 - tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
 - beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
 - természetben nyújtott segítség (ruha, élelmezés, könyv...),
 - szabadidős programok biztosítása a gyermekek számára,
 - pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
 - fejlesztést segítő eszközök beszerzése.

X. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK

(Nkt. 4. § 13.pont):

Cél: Tudatos, célirányos pedagógiai tevékenység, a gyermekhez igazodó személyes bánásmód, egyenlő hozzáférés, esélyegyenlőség biztosítása.

Feladat: Differenciált bánásmód érvényesítése a kiemelkedő képesség, hátrány, részképesség probléma, akadályozottság, sérülés specifikumnak megfelelően. Esélyt teremtő pedagógiánk lényege, hogy minden gyermek megkaphassa a neki járó sajátos bánásmódot.

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek:

1.1. sajátos nevelési igényű gyermek,

1.2. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,

1.3. kiemelten tehetséges gyermek,

2. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek: „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Az óvodánkban, mint többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést, egyéni fejlesztést igényel.

Az óvoda Alapító Okiratába foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk.

– **Intézményünk által ellátott sajátos nevelési igényű gyermekek:**

„A **nagyothalló** gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása és/vagy fejlesztése, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek

különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikációfejlesztés rendszerébe. b) A hallásukat műtéti úton helyreállított / létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztettségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje, a speciális pedagógiai megsegítés.

– **A fejlődés egyéb pszichés zavarával** (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás-zavarral) küzdő gyermek. A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítás, a tanulás, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti. Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek

megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv-elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés. A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg. A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség-zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartásproblémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is. Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a

szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkal való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg. Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.”²⁴

Célok

- a sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járjanak óvodába,
- váljon természetessé a gyermekközösségben jelenlétük,
- alakuljon ki biztonságérzetük, stabil helyük környezetükben,
- valósuljon meg a gyermekek szakvéleményben kijelölt képessége területeinek fejlesztése,
- jussanak hozzá az egyéni képességeket figyelembe vevő legeredményesebb speciális fejlesztéshez a számukra megfelelő területen,
- a sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében,
- örömmel vegyenek részt a speciális foglalkozásokon,
- a bemeneti fejlettséghez képest kimutatható legyen a fejlődés!

Feladatok:

- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, megismerése, befogadása,
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása az SNI-s gyermekek kapcsolataiban,
- az intézményben dolgozók pozitív attitűdje legyen modell értékű, mert az a gyermekek szemléletének is irányadója,
- fejlesztésében részt vevő elfogadó, toleráns, empátikus, hiteles és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusok együttműködnek a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a nevelési folyamatokba, pszichológussal, logopédussal, a Református Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézménnyel (team munka),
- együttműködés a szülőkkal, családdal a rehabilitáció sikeressége érdekében,

²⁴A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

- korszerű pedagógiai módszerek és tanulásszervezési eljárások megismerése, alkalmazása (projekt-módszer, drámapedagógia),
- az egyéni bánásmód jelenléte az egész nap folyamán,
- elvárásaink is igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez,
- erősségeik feltérképezése, azok felhasználása a kompenzáció érdekében,
- pozitív tulajdonságok, tehetség kiemelése, támogatása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutnak fejlődésük optimális szintjére
- nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje, a speciális pedagógiai megsegítés.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye, mely a gyermekek nevelésének tárgyi-személyi feltételrendszerét is meghatározza. Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az óvodavezető feladatai a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében:

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeutával történő együttműködés során:

- tárgyi feltételek megteremtése, biztosítása /speciális eszközök beszerzése, akadálymentesítés/,

- szakemberekkel való folyamatos együttműködés,
- az óvodapedagógusok felkészülését biztosító szakirodalmak beszerzése, továbbképzéseken való részvételük biztosítása,
- családokkal való kapcsolattartás.

1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

- az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít,
- társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,
- közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Célok

- a fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokon belül,
- ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermekeket!

Feladatok:

- a szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az egészség megőrzését,
- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás.
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a BTM-es gyermekek kapcsolataiban,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szakszolgálatokkal (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a felzárkóztatás sikeressége érdekében,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- az elvárásainknak a gyermek fejlődési üteméhez igazítása,
- a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt - egyéni bánásmóddal -,
- az utánzásos és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a szakvéleményben megjelölt képességek eléri a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

1.3 Kiemelten tehetséges gyermek

Tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Tehetségsegítő tevékenységünk kiterjed a tehetségígéretes gyermekek azonosítására, tehetséggondozásra.

Célunk:

- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása, fejlesztése, iskolaválasztásának segítése.
- A tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása.
- A tehetségígéretes gyermekek fejlesztése saját óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva differenciáltan, egyénre szabva történik, valamint ezen túlmenően, óvodánkban lehetőség nyílik számukra a tehetséggondozó műhelyekben való részvételre.

Feladatok

- ingergazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása,
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése,
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása,
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása,
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása,
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül,
- a beilleszkedés segítése,
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére,

- sokszínű játékforma felkínálása,
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása,
- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával,
- a családok segítése, tájékoztatása,
- gyenge oldal erősítése,
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük,
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására,
- képesek az együttműködésre,
- erősödik önbizalmuk,
- megalapozódik önmaguk megismerése,
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek,
- kreativitásuk fejlett,
- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni,
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában

Tehetséggondozó műhelyeink:

- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc;
- Kézműves műhely
- Mozgás, testnevelés

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Feladat:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése, felzárkóztatása, képességeinek kibontakoztatása a hátrányok minél nagyobb arányú csökkentése.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel és az óvodán kívüli illetékes szervezetekkel.

Célok:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére
- valósuljon meg a HH és a HHH gyermekek rendszeres óvodába járása,
- csökkenjen az óvodai igazolatlan hiányzások száma,
- legyen arányos a HH és a HHH gyermekek csoportokban történő elhelyezése,
- legyen rendszeres és hatékony a szülőkkel való kapcsolattartás,
- erősödjön az együttműködés a szakszolgálatokkal,
- valósuljon meg az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyermekek komplex állapotfelmérése,
- valósuljon meg a kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- kompenzáljuk a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat,
- valósuljon meg az egészséges életmódra nevelés a szülők, a gyermekorvos, a védőnő bevonásával!

Feladatok

- a gyermekek hiányzásainak nyomon követése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelőse felé,
- a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a hiányzások okainak feltárása, segítségnyújtás,
- rendszeres kapcsolattartás „jelzőrendszer működtetése” a szakszolgálatokkal,
- az arányos elhelyezés figyelembevétele a HH és a HHH gyermekek csoportba sorolásánál,
- a szülők tájékoztatása szociális juttatások, kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevitelére való jogosultságról, lehetőségekről,
- a beilleszkedés segítése, egyénre szabott fejlesztése,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával, a védőnővel,
- kiemelten kezeljük a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat, az egészséges életmódra nevelést,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- az iskolai életre való tudatos ráhangolás,
- megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényüket,
- az igazolatlan hiányzások minimalizálása: naprakész nyilvántartás, családlátogatás, együttműködés a védőnővel, családsegítővel,

- integrációt elősegítő csoportalakítás: arányos elosztás a csoportok kialakításakor, törvényi előírás betartása (intézményvezetés).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a HH és HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába,
- szociális hátrányaik csökkennek,
- kommunikációs képességeik fejlődnek,
- az óvoda - iskola átmenet könnyebb lesz számukra,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre,
- egyéni ütemben eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

Nevelőtestület együttműködése:

- team munka
- hospitálások

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg családlátogatás alkalmával
- Egészséges életmódra nevelés: egészségtudat kialakítása, táplálkozási szokások alakítása, mozgásra nevelés
- Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés: a beilleszkedés segítése az intézményes nevelés kereteibe, bizalom, elfogadás, együttműködés érvényesítése
- Kommunikációs nevelés: szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlesztése, nonverbális kommunikáció fejlesztése
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: a gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása

Az elmúlt években jelentősen emelkedett a hátrányos helyzetű gyermekek száma. A társadalmi és gazdasági problémák, az érték- és normaválság, az életvezetési nehézségek mind éreztetik hatásukat a családok életében. Ez indokolja a **gyermekvédelem** kiemelt szerepét, melynek koordinátora az óvoda vezetője.

XI. A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyerek védelme a gyermek családban történő nevelésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermekhelyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Súlyos esetekben a nyilvántartásba vétel szempontjai:

- súlyos anyagi helyzethez kapcsolódó elhanyagoló nevelés
- e nevelésen belül testi – lelki bántalmazás
- súlyos érzékszervi károsodás, tartós betegség
- megromlott családi kapcsolat

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni. A gyermekek fejlődésében, életében bekövetkezett változásokat az óvodapedagógusok fedezhetik fel leghamarabb, az ő szerepük meghatározó. A gyermek szocializációjának legfontosabb feltétele, hogy tartós személyes szeretetkapcsolatban, azaz pozitív személyes kapcsolatban éljen közvetlen környezete tagjaival. Ez a kötődés teremti meg a gyermek számára a biztonságot, védelmet, tevékenységre késztetést, a keresztyén minta elfogadását. A szeretetteljes kötődés színterei a család, a vele összefüggő felnőtt és kortárs csoportok, a felnőttek és a kultúrában fellelhető értékek szereplői (mesék, bibliai történetek).

Célja

- a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése,
- a gyermek hátrányos helyzetének, a veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetükből ne válják veszélyeztetetté.

Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai

- biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni,
- az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket segíteni,
- a családok minél átfogóbb megismerése,
- rendszeres tájékozódás a szülőktől a problémákról, változásokról, eredményekről,
- a problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek, okok felismerése, és ha szükséges, ehhez szakember segítségének igénylése,
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervkészítés és annak megvalósítása,
- az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködés,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részvétel, a szűrővizsgálatok szükség szerinti javaslása,
- a rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése az illetékesek felé,
- a szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása,
- jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

A gyermekvédelmi felelős fő feladata a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó pedagógusok között,
- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre,
- nyilvántartja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket - feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel és a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét,
- az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítése,
- a nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel,
- helyi szintű szakmai rendezvényeken való részvétel,
- évente egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal,
- munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleten,

- amennyiben előfordul, folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait,
- elősegíti az óvodapedagógusok munkáját, szükség esetén családlátogatást végez a csoportos óvodapedagógussal,
- tájékoztatót tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, szakmai fórumok alkalmairól,
- javaslatokat tesz a különböző segélyezési formákra, segít a környezettanulmányok elkészítésében,
- a gyermekvédelmi munkát segítő partnerkapcsolatok folyamatos ápolása,
- az óvodán kívüli társ és segítő intézményekkel történő rendszeres együttműködés.

A nevelőtestületben végzett feladatai:

- az óvoda vezetőjével és az óvodapedagógusokkal való kapcsolattartás,
- együttműködés és szemléletformálás,
- aktuális információk továbbítása,
- tanácsadás, esetmegbeszélés.

Szülők körében végzett feladatai:

- együttműködés, szemléletformálás, tanácsadás,
- esetenként családlátogatás,
- tájékoztatás szülői értekezleteken, fogadó órákon, faliújságon.

A gyermekek érdekében fontos a titoktartás!

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése,
- prevenció, feltáró tevékenység,
- tiszteletben tartja a gyermek személyiségét és családjá világnézetét,
- a gyermekekkel, családokkal kapcsolatos adatok védelme.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése az óvodai élet tevékenységi formái és a fejlesztési tartalmak kereteiben folyamatosan zajlik

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvételének biztosítása,
- a problémák, tünetek felismerése,
- szakember, szakszolgálati segítség igénylése,
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése,
- a támogatások biztosítása, a támogatáshoz jutás segítése,
- a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszer szakembereivel való kapcsolattartás, együttműködés,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások figyelemmel kísérése.

XII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.
- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést helyezük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.

- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
 - ~ gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása),
 - ~ védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás),
 - ~ szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
 - ~ civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés).
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség-zavarok kialakulásának megelőzése).
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében.

XIII. MEGEMLÉKEZÉSEK, ÜNNEPEK

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. Az óvodákban a keresztyén ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Ismertessük meg a gyerekekkel az ünnepek keresztyén tartalmát! Ezáltal más jelentőséget kapnak. Nemcsak örömszerzés alkalmává válik, hanem a hálaadás lehetőségévé is. Óvodánkban fontos szerepet tölt be a népi hagyományok őrzése is. Az óvodai nevelés szerves részeként jelen van a környezet megismerésére nevelésben, a mozgás, játék, zenei, irodalmi, vizuális nevelés folyamatában. Így a modern világgal ötvözve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömet. Fontos, hogy az óvónő tudja a népszokások eredetét, ismerje azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Legyen jártassága a kézművességben, ismerjen számos népi játékot, népdalt, mondókát, népmesét, találós kérdést. Hogy a népszokások, néphagyományok mely elemeit építjük be, az függ a gyermekek életkorától, a csoport kor és nem szerinti összetételétől és a lakóhely hagyományaitól. Nagy feladat hárul az óvónőre abban, hogy a gyermekeket megismertesse a népi kultúra elemeivel, a hagyományokkal, tárgyi emlékekkel. A néphagyomány ismeretén túl tisztában kell lenni azzal is, mi az, amit ezekből a szokásokból az óvodai életbe bele lehet szőni, s azt milyen módon, milyen pedagógiai eljárással célszerű beépíteni a gyermekek életébe.

Feladataink:

- az identitástudat erősítése,
- a gyökerek ápolása (családi, nemzeti),
- a tájjellegű hagyományok felkutatása és őrzése (pl. tárgyi, zenei, irodalmi, néprajzi örökségek),
- a gyermekek tradícióiszteletének alakítása,
- a szülők bevonása.
- Az ünnepi előkészületek hosszabb folyamatot jelentenek, amelyben törekedni kell arra, hogy a gyermekek aktív, közreműködő szerepet kapjanak.

Az ünnepek komplex események, melyeknek több eleme van:

- tartalmi oldala (mit ünnepelünk?),
- érzelmi vonatkozásai (mi az, ami a gyerekek számára maradandó élmény lehet?),
- tárgyi kellékek (amik a gyermeki érdeklődést felkeltik),
- az ünnep koreográfiája (hogyan ünnepelünk?),

- az ünnepet előkészítő szakasz gyermek által végezhető tevékenységei (pl. díszítés, gyűjtés).

Az ünnepi készülődés során érvényesítsük a játékoság, élményszerűség, a motiválás, aktivizálás és a differenciálás elvét! Az ünnepnek akkor van igazán értelme, ha közösen vagyunk részesei az előkészületeknek, majd magának az ünnepnek játékos módon való előadásában közösen együttműködünk. Ez érzelmileg is közösségformáló hatású.

EGYHÁZI	NEMZETI ÜNNEPEINK	HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEK	PROGRAMJAINK
Befogadó Istentisztelet Az új gyermekek megáldása	Október 23. az 1956-os forradalom ünnepe	December 6. Mikulás A gyermekek a Mikulást várva a titok és a közös készülődés örömét élik át	Templomlátogatás Minden óvodai csoport fél évente egy alkalommal vasárnapi istentiszteletre megy a templomba. Az újonnan érkezők a Befogadó Istentisztelet alkalmával, az iskolába menők a Kibocsátó Istentisztelet alkalmával is. Gyülekezettel való kapcsolattartás
Új munkatársak fogadalmatétele: Egyházi törvényünk értelmében		Farsang Télbúcsúztatás vidámsággal, énekkel, tánccal, farsangi maskarával	Színházi, zenei programok Évente legalább három alkalommal kulturális program a gyerekeknek, meghívott (meghívott vendégek által, valamint lehetőség szerint ellátogatás kulturális intézményekbe)
Október 31: A reformáció napja Az óvodapedagógus elbeszélése arról, hogy	Március 15. Nemzeti ünnep Beszélgetés, képek nézegetése a	Anyák napja A gyermekek meglepetéssel, maguk által készített ajándékkal,	Iskolalátogatás Tanköteles korú gyermekekkel, iskolával

hitünk egyedüli zsinórmértéke Isten kijelentése	régmúlt eseményekről, kokárda, nemzeti színű párták készítése, éneklés, dalos játékok	énekekkel, verssel fejezik ki hálájukat édesanyjuknak, nagymamájuknak	egyeztetve ellátogatunk iskolánkba
Advent időszaka, Karácsony Várakozás Jézus megszületésére. Elcsendesedés, gyertyagyújtás, éneklés, betlehemes játékok.		Gyermeknap Vidám játékok, közös éneklés, kirándulás a szabadba	Nevelőtestületi értekezletek Tanévnyitó értekező Őszi nevelőtestületi Tavaszi nevelőtestületi Tanévzáró értekező
Virágvasárnap Az óvodapedagógus történetmondása Jézus bevonulásáról Jeruzsálembé. A csoportszoba virágokkal díszítése		Évzáró Közös délután, szeretetvendégség a szülőkkel	Hétfői megbeszélések 2 hetente
Nagypéntek Az óvoda munkatársainak megemlékezése Jézus keresztre feszítéséről. Nevelés nélküli munkanap			Felnőtt áhítat minden héten
Húsvét A feltámadás ünnepe. Készülődés az óvodapedagógussal: teremdíszítés, a bibliai történet megismerése. A húsvéti néphagyománynak megfelelően tojásfestés, mely az új élet jelképe.			Családlátogatás (év eleji, ill. szükségszerűen, alkalmi)
A mennybemenetel ünnepe Jézus mennyei uralkodásáról és dicsőséges			Fogadóóra nagy csoportos gyermekek szüleinek, (január)

visszajöveteléről szól a bibliai tanítás.			eleje) ill. igény esetén
Pünkösöd Az óvodapedagógus történetmondása arról, hogy a Szentlélek ereje felszabadít bennünket Krisztus követésére.			Kirándulások óvodai szintű Évszabóbúcsúztató játszóházak (nyílt) Sportnap Zenenap
Kibocsátó Istentisztelet Az iskolába menő gyermekek búcsúztatása és megáldása			Pedagógusnap

Gyermekeink születésnapja, névnapja

Az ünnepeltet énekkel, verssel köszöntik a társaik.

A természet jeles ünnepei:

Állatok világnapja (csoporton belüli)

Föld napja (csoporton belüli)

Víz világnapja (csoporton belüli)

Madarak és fák világnapja (csoporton belüli)

Környezetvédelmi világnap (csoporton belüli.)

Óvodánk hagyományai, rendezvényei (sportnap, kirándulás stb.)

XIV. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

Az óvoda éves munkaterve: Tartalmazza a pedagógiai, működési tervet, a pedagógiai, ellenőrzési, továbbképzési tervet, munkaközösségi tervet. Nevelési évértékelő beszámolója: a nevelési év során megvalósult tevékenységek, eredmények, mérések eredményei alapján kiemelkedő, fejleszthető területek meghatározása.

Felvételi és mulasztási napló: az óvodába felvett gyermek nyilvántartására és mulasztásának vezetésére szolgál

Az óvoda pedagógiai programja

Az óvodai csoportnapló (az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál).

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- összesített adatokat a fiúk és lányok számáról, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves és a hat–hétéves gyerekek számát,
- a sajátos nevelést igénylő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét, a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek),
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban:
 - ~ verselés, mesélés,
 - ~ ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
 - ~ rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,
 - ~ mozgás,
 - ~ a külső világ tevékeny megismerése, a környezeti nevelés feladatai.
- az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása), a gyermekek egyéni lapját,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Tartalmazza:

- ~ a gyermek anamnéziséét,
- ~ a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- ~ a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- ~ amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- ~ a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- ~ a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A mindennapi tevékenységekben zajló óvodapedagógusi megfigyelések a gyermekek természetes életének zavarása nélkül adnak alkalmat mozgásos, értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésére. Kiegészülnek e megfigyelések a gyermeki produktumok elemzésével, családlátogatások, szülőkkel folytatott megbeszélések tapasztalataival is.

Hangsúlyozzuk, hogy a megfigyelések hosszabb időt ölelnek fel, valóságosabb képet adva az egyenetlen, megtorpanásokkal, majd erőteljesebb ugrásokkal jellemezhető gyermekkori személyiségfejlődésről. A fejlődésben megmutatkozó sajátosságok értelmezése mindig holisztikusan²⁵történik, és figyelembe veszi az ok-okozati együtthatókat.

A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége.

²⁵ A holisztikus szemléletű pedagógia olyan nevelés, fejlesztés, amely az embert a maga teljességében: testi, lelki, szellemi és szociális egységében szemléli.

Az óvodapedagógusok feladata félévente tájékoztatni a szülőket gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról. A gyermekek aktuális cselekvéseit, magatartását, létrehozott alkotásaikat, feladatmegoldásukat a pozitívumok előtérbe helyezésével, konkrétan értékelik.

XV. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érettebbé válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival. Arra törekszünk, hogy gyermekeink az iskolai élet megkezdésére rendelkezzenek megfelelő kompetenciákkal (ismeretek, attitűdök, képességek és készségek), önismerettel, önértékelő képességgel, tudjanak önállóan gondolkodni, testi-lelki-szociális fejlettségük megfelelően az óvodáskor végére elérendő szintnek.

Testi érettség:

- első alakváltozás, a test arányosan fejlett, teherbíró,
- fogváltás,
- harmonikus, összerendezett mozgás,
- fejlett finommotorika és mozgáskoordináció,
- mozgás, viselkedés, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítása.

Lelki érettség:

- nyílt, érdeklődő magatartás,
- a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő szintje,
- differenciált érzékelés, észlelés,
- vizuális és akusztikus differenciálás,
- téri észlelés, téri tájékozottság, térbeli mozgásfejlettség megfelelő szintje,
- önkéntelen és szándékos emlékezeti bevésés és felidézés,
- szándékos figyelem megjelenése, figyelemmegosztás és -átvitel,
- érthető, folyamatos kommunikáció, beszéd, minden szófaj, különböző mondatszerkezetek és mondatfajták alkalmazásával,
- mások beszédének végighallgatása és megértése,
- elemi ismeretek birtoklása önmagáról és környezetéről,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulása,

- elemi mennyiségi ismeretek,
- a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartási formák, szokások.

Szociális érettség:

- együttműködő és kapcsolatteremtő magatartás felnőttel és társaival egyaránt,
- kialakulóban lévő feladattudat, önfegyelem és önállóság,
- a helyes viselkedés és cselekvés szabályainak betartására való törekvés,
- a kedvező iskolai légkörben az iskolai élet és a tanító elfogadása,
- egyre több szabályhoz való alkalmazkodás, késleltetett szükségletkielégítés.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSEGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

A pedagógiai program érvényességi ideje:

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, értékeli.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet

- az intézményvezető,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- a nevelők szakmai munkaközösségei,
- a szülői szervezet,
- az intézmény fenntartója.

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatás jóváhagyása mellett.

- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően – szeptember első napjától kerül bevezetésre.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás az év eleji szülői értekezleten történik.
- A szülők számára az óvoda a nyitva tartási időszakban biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.

Pedagógiai program nyilvánossága, a tájékoztatás, megismertetés formája, rendje:

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

- az intézmény fenntartójánál
- nevelőtestületi értekezleten
- szülői értekezleten
- szülői szervezet vezetőségi ülésén a hozzáférhető elhelyezés biztosítása:
- hirdető táblán kifüggesztve
- a nevelőtestületi iroda polcán elhelyezve
- vezetői irodában

- az óvoda honlapján
- irattárban
- KIR információs tájékoztató rendszerében

**AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA,
FELADATOK**

1. Egészséges táplálkozás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folymatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészségét szervezése ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség=érték szemlélete
Évente egyszer gyógynövénynapot szervezünk ahol a gyógynövények pozitív hatásaira hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges életmód és egészségmegőrző szemlélet alakítása
A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe, pl. gyümölcssaláta	folymatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok dajkák	a közösen elkészített étel, pl. gyümölcs-, zöldség saláta az étkezés, munkavégzés együttes örömet közvetíti; alakul egészsz tudatos szemléletmódjuk
2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Évente egyszer nyilvános sportnap megszervezése, ahol a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	alapvető mozgáskészségek fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők számára értékékként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak
Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgásigény kielégítése játékos, versengéses formában valósul meg

valósul meg. Versengések, játékok.			
Óvodai foci- bajnokság a szülők bevonásával. Játékos verseny, ahol minden gyermek nyer, és egészséges versenyszellemet tanul. (egyéb sport is lehet, pl. akadályok leküzdése)	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgás, mint örömforrás - a szervezet edzése megvalósul;

3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
A gyermekek önismeretének, erősítése játékos szituációkban. Az érzelmi intelligencia fejlesztése a „nem”-et mondás képességének alakításával. Tablókészítés a gyerekekkel az egészséges és az egészségre káros termékekről, veszélyes helyzetekről	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a káros szenvedélyektől mentes egészségvédő modell megismerése; az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának ismerete
Bábelőadás óvodai szinten a televíziózás és számítógép, tablet korosztályhoz illeszkedő helyes használatáról.	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példaadás
A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz - hatások és helyzetek elkerülésével. Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák, légzőgyakorlatok, jógaelemek....stb	havonta	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	idegrendszeri,- lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával

4. A bántalmazás megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével.	folymatos	óvodavezető, gyermekvédelmi szakember, óvoda-pedagógusok	családi nevelés erősítésében mintaadás: a gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns

5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
-------------	-----	---------	------------------

Ovi -Zsaru Program minden nagycsoportban.	folya matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok rendőrség	gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől
Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatás tartása év elején.	évsza kon- ként	óvodavezető, óvodapedagó gusok	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése
Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folya matos	óvodavezető	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szepte mber	óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen

6.Személyi higiéné

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Személyes higiéné elsajátíttatása	folya matos	óvoda- pedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések	szepte mber	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	fogászati és általános szűrővizsgálat megvalósul
Sószobák rendszeres használata	folya matos.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	rendszeres használattal felső légúti megbetegedések megelőzése
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	folya matos	óvodavezető,	az óvoda működtetése egészségügyi előírásoknak megfelel

7. Környezetvédelem

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Csoportok kialakítása: gyermek-és természetbarát jegyek - bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás.	szept., folya matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	biztosított gyermekeink számára a rendezett, tiszta környezet, ahol szép és biztonságos környezetben játszhatnak, tevékenykedhetnek
Minden csoportban természetsarok kialakítása.	szept. folya matos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	kilakul gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd

Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében
Takarítási világnap. Óvoda szebbé tétele. Csoportonkénti programok szervezése. (babaszobatakarítás, babaruha mosása, udvarrendezés..stb.)	szept. 3. hét	óvodavezető, óvodapedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer
Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti programszervezés.(pl. állatkert, vadspark..stb.)	okt. 4.	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Szüret. Csoportonkénti programszervezés.	okt.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a tapasztalaton alapuló környezeti nevelés megvalósul; gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit
Óvodai nyílt rendezvény a szülők bevonásával. Foglalkozások. Orvos gyógyító munkája. Testünk, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok. Egészségtudatosság.	nov.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink testi- lelki fejlődése megalapozódik a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Márton nap. November 11.	nov. 11.	óvodavezető, óvodapedagógusok	tudatosan alakul gyermekeinkben a tevékenykedtetés során, környezetünk és a hagyományok megismerése
Könyvtárlátogatás.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul
Lakóhelyünk. Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúrájuk megalapozódik

Adventi készülődés a szülőkkel közösen.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez a közeli szánkózódombhoz. A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.	január	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a sokszínű tevékenységek átélése közvetlen környezetben, illetve a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre; mozgási igényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen. Madáretetés.	január	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Vizes Élőhelyek Világnapja. Séta a helyi vizes területhez. Megfigyelések. Játékos vizes feladatok megoldása csoportonként.	febr. 2.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Farsang. Csoportonkénti vagy közös óvodai rendezvény a szülők bevonásával.	febr.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit; fejlődésük megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.	márc. 15.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	beépül gyermekeink nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött
A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	márc.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertetése.	április	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeink a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet

Természeti környezetünk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.			védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakulnak
Minden csoportban húsvéti készülődés a szülőkkel.	április	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Föld Napja Április 22.	április 22.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul
Madarak és Fák Napja Május 10.	május 10.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeinkben a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez; megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
Kirándulás. Csoportonkénti programszervezés.	május	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés
Környezetvédelmi világnap. Június 5.	június 5.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeink környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében; kialakul a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd

XVI. FELHASZNÁLT IRODALOM

- Kövér Sándorné, dr. Papp Lászlóné, Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési és Közoktatási Intézet, 1998.
- Pedagógiai Program, szerk: Feketéné Kavisánszki Györgyi, Debreceni Református Kollégium Óvodája, Debrecen, 2016. (Keresztyén szellemű nevelés fejezet)
- Biblia
- 1995. ÉVI I. TÖRVÉNY A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYE (az 1998. évi I. törvény, a 2005. évi II. törvény és a végrehajtási utasítással, a 2013. évi V. törvény, a 2019. évi IV. törvény és a 2019. évi VIII. törvény módosításaival egységes szerkezetben)
- A keresztyén vallás alapvonalai: Kálvin János

XVII. ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke

Helyiség	Helyiségek száma	Eszközök, felszerelések	Mennyiség
Csoportszoba	6	Óvodai fektető	150
Csoportszoba	6	Gyermekszék(ergonomikus)	150
Csoportszoba	6	Gyermekasztal	30
Csoportszoba	6	Fényvédő függöny	beépített roló ablakonként
Csoportszoba	6	szőnyeg	18
Csoportszoba	6	Játéktartó szekrény vagy polc	18
Csoportszoba	6	könyvespolc	6
Csoportszoba	6	élősarokállvány	6
Csoportszoba	6	textiltároló és foglalkozási eszköztároló	12
Csoportszoba	6	edény és evőeszköztároló	6
Csoportszoba	6	szeméttároló	6
Csoportszoba	6	hulladékszelektálására alkalmas gyűjtőedények	7
Tornaszoba	1		
Tornaszoba	1	tornapad	2
Tornaszoba	1	tornaszőnyeg	1
Tornaszoba	1	bordásfal	9
Tornaszoba	1	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1
Tornaszoba	1	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	18
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	tükör	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	asztal	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Gyermekszék(ergonomikus)	4

Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Felnőtt szék	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Szőnyeg	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Játéktartó szekrény vagy polc	1
Óvodapszichológusi szoba	1	asztal	1
Óvodapszichológusi szoba	1	szék	4
Óvodapszichológusi szoba	1	szőnyeg	1
Óvodapszichológusi szoba	1	Játéktartó szekrény vagy polc	1
Játszóudvar			
Játszóudvar	2	Kerti asztal	6
Játszóudvar	2	kerti pad	7
Játszóudvar	2	babaház	6
Játszóudvar	2	udvari ivócsap, ivókút	2
Játszóudvar	2	udvari homokozó	6
Játszóudvar	2	takaróháló, ponyva	6
Játszóudvar	2	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	26
Intézményvezetői iroda	1	íróasztal	1
Intézményvezetői iroda	1	vezetői szék	1
Intézményvezetői iroda	1	tárgyalóasztal, székekkel	1
Intézményvezetői iroda	1	telefon	2
Intézményvezetői iroda	1	könyvszekrény	1
Intézményvezetői iroda	1	iratszekrény	1
Intézményvezetői iroda	1	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1
Óvodatitkári iroda/ Intézményvezető helyettes iroda	1	íróasztal	3

Óvodatitkári iroda/ Intézményvezető helyettes iroda	1	irodaszék	3
Óvodatitkári iroda/ Intézményvezető helyettes iroda	1	telefon	1
Óvodatitkári iroda/ Intézményvezető helyettes iroda	1	számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1
Nevelőtestületi szoba	1	asztal	5
Nevelőtestületi szoba	1	szék	25
Nevelőtestületi szoba	1	könyvtári dokumentum	500
Nevelőtestületi szoba	1	könyvszekrény	1
Nevelőtestületi szoba	1	számítógép perifériákkal, internet hozzáféréssel	1
Orvosi szoba elkülönítővel	1	kivitelező, fektetőágy	1
Gyermeköltöző			
Gyermeköltöző	6	öltözőrekesz, ruhatároló fogas	151
Gyermeköltöző	6	öltözőpad	151
Gyermekmosdó, wc helyiség			
Gyermekmosdó, wc helyiség	6	törölközőtartó	150
Gyermekmosdó, wc helyiség	6	falitükör	19
Gyermekmosdó, wc helyiség	6	rekeszes falipolc	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések			
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		egyéni tisztálkodó szerek fésű	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		egyéni tisztálkodó szerek fogmosópohár	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		egyéni tisztálkodó szerek fogkefe	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		tisztálkodó felszerelések ruhakefe	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		tisztálkodó felszerelések körömkefe	csopontonként 5

Tisztálkodási és egyéb felszerelések		tisztálkodó felszerelések szappantartó	20
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		fésűtartó	6
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		törölköző	504
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		abrosz	84
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		takaró	150
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		ágyneműhuzat	450
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		lepedő	456
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök			
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		szennyes ruhatároló	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		mosott ruhatároló	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		automata mosógép	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		vasaló	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		vasalóállvány	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		szárítóállvány	6
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		takarítóeszközök	7
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		kerti munkaeszközök, szerszámok	5
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		hűtőgép	1
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök		porszívó	2

Nevelőmunkát segítő játékok			
Nevelőmunkát segítő játékok		mozgásos játékok	12
Nevelőmunkát segítő játékok		gyakorló játékok	12
Nevelőmunkát segítő játékok		szimbolikus szerepjátékok	12
Nevelőmunkát segítő játékok		építő-konstruáló játékok	12
Nevelőmunkát segítő játékok		szabályjátékok	12
Nevelőmunkát segítő játékok		dramatizálás, bábozás	12
Nevelőmunkát segítő játékok		barkácsolás	12
Nevelőmunkát segítő játékok		mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	60
Nevelőmunkát segítő játékok		énekek, zene, énekes játékok eszközei	7
Nevelőmunkát segítő játékok		az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	24
Nevelőmunkát segítő játékok		értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő eszközök	96
Nevelőmunkát segítő játékok		ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	390
Nevelőmunkát segítő játékok		a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	48
Nevelőmunkát segítő játékok		munka jellegű tevékenységek eszközei	118
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	2
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		hangfalak	1
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		diavetítő	1

Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		vetítővászon		1
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		felnőtt hangszer		1
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		gyermek hangszer		1
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		egyéni fejlesztést szolgáló speciális eszközök		58
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		beszédfogyatékosok- tükör 120*180		1
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		beszédfogyatékosok-logopédiai alapkészlet	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		hallási fogyatékosok- dallamíró	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		hallási fogyatékosok- hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	
SNI-s gyermekek nevelésének speciális eszközei		szurdologopédiai eszközök	szakszolgálat győgypedagógusa hozza	

ZÁRADÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Dunaharaszti Kisharang Református. Óvoda pedagógiai programjáról a szakértői véleményt készítette: Abloncziné Vándor Margit-pedagógiai program szakértői RPI

Iktatószám: 5402-317/2022

Keltezés: 2022. március 29.

A Dunaharaszti Kisharang Református. Óvoda pedagógiai programját a Szülői Szervezet választmánya a napján tartott ülésén megismerte.

Keltezés:

.....

az óvodai Szülői Szervezet elnöke

A Dunaharaszti Kisharang Református Óvoda pedagógiai programját Jámbor Ágnes a nevelőtestület képviselőjében véleményezte.

Keltezés:

Jámbor Ágnes

nevelőtestület képviselője

A Dunaharaszti Kisharang Református Óvoda pedagógiai programját a munkaközössége a..... napján tartott Nevelőtestületi értekezletén véleményezte.

Keltezés:

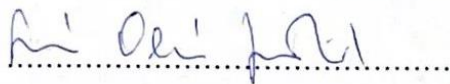
.....

a munkaközösség képviselője

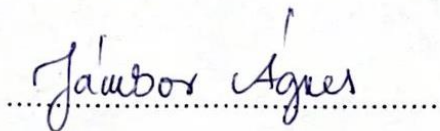
A Dunaharaszti Kisharang Református Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestületnapján tartott Nevelőtestületi értekezletén és a..... határozatszámom elfogadta.

Az elfogadásról szóló jegyzőkönyv és a jelenléti ív a pedagógiai program mellékletében található.

Keltezés:

Óvodavezető/tagóvoda-vezető

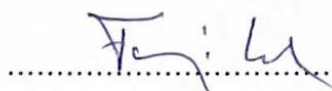

a nevelőtestület képviselője

A Dunaharaszti Kisharang Református Óvoda Pedagógiai Programját jóváhagyom.

A legitimált pedagógiai program fenntartóra nézve az elfogadott éves költségvetésen túl többletköltséget nem jelent.

Keltezés: 2022.05.10.

lelkipásztor

gondnok